

Debattartikel från Arbetsmarknadsdepartementet, Utbildningsdepartementet

Så ska fler våga ta steget till utbildning

Publicerad 14 juni 2016 Uppdaterad 14 juni 2016

Arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson och gymnasie- och kunskapslyftsminister Aida Hadzialic, debattartikel i Svenska Dagbladet, 12 juni 2016

Det har aldrig funnits så många lediga jobb som det gör idag. Tillväxten är stark och efterfrågan på arbetskraft inom många olika sektorer är skriande. Men arbetsgivare efterfrågar som huvudregel utbildad arbetskraft.

Alla i Sverige som kan arbeta ska arbeta. Vi måste bryta långtidsarbetslösheten och öppna fler möjligheter för personer att komma in i sysselsättning. Istället för bidrag kan personer genom inträde på arbetsmarknaden klara sitt eget uppehälle och bidra till den gemensamma försörjningen. Med fler personer i arbete kan vi fortsätta att investera i den svenska modellen, i skolan, i välfärden. Det som byggt Sverige starkt. Människor måste ges möjlighet att skaffa sig den kompetens som arbetsmarknaden kräver. Av de som är inskrivna på Arbetsförmedlingen idag i åldern 25-54 år saknar 81 000 personer gymnasieutbildning och 43 000 personer saknar fullständig grundskoleutbildning. Ska vi minska arbetslösheten ytterligare och få fler att arbeta och bidra till det gemensamma så behövs en förstärkt utbildningslinje.

Vi vet att tillgång till utbildning, på olika nivåer och i olika skeden i livet kommer att vara avgörande för att arbetsmarknaden ska fungera väl, även i framtiden. Regeringen har därför lagt om såväl arbetsmarknadspolitikerna som utbildningspolitiken. Fler får nu chansen att utbilda sig och arbetsmarknadspolitiska insatser vävs samman med utbildning på komvux, yrkeshögskola och universitet. Arbetslösheten är hälften så hög bland de som

har fullföljt gymnasiet som bland dem som saknar fullgjorda gymnasiestudier.

Därför tar regeringen nu nästa steg och föreslår "Studiestartsstödet", en satsning för att höja utbildningsnivån i landet. På så sätt kan vi bryta ett långvarigt bidragsberoende och istället öka möjligheten för fler till inträde på arbetsmarknaden.

Dagens studiestöd ger de allra flesta ekonomiska möjligheter att studera. Studiestödet bidrar till Sveriges höga utbildningsnivå och är en central del i den svenska modellen genom att möjliggöra och rekrytera personer till studier. Trots att studiestödet i dag möjliggör för personer att studera så kan arbetslösa med endast kort utbildning bakom sig och liten erfarenhet av arbetsmarknaden känna stor osäkerhet inför att skuldsätta sig för studier. Detta drabbar hela samhället då arbetslösheten biter sig fast i de grupper där utbildningsnivån är som lägst.

Det gäller i synnerhet lite äldre studerande som har behov av att studera på lägre utbildningsnivåer. Inte sällan kan detta bero på en osäkerhet när det gäller den egna studieförmågan. Studiestödet ska därför utvecklas i syfte att öka rekryteringen till utbildning bland personer som har utbildningsbehov men som i dag inte påbörjar studier.

För att öka möjligheten för fler att etablera sig på arbetsmarknaden har regeringen skickat förslag om införandet av studiestartsstöd på remiss.

- Studiestartsstödet beräknas omfatta cirka 15 000 personer i åldern 25–56 år som är arbetslösa och som varit arbetsökande under minst sex månader.
- Studiestartsstödet riktas till personer med kort tidigare utbildning och som har stort behov av utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå för att etablera sig på arbetsmarknaden.
- Bidraget motsvarar 9 100 kronor per månad i högst 50 veckor med möjlighet till tilläggsbidrag om personen har barn. På så sätt skapas ekonomiska möjligheter för studier för dem som annars inte valt att studera eller etablera sig på arbetsmarknaden.

Satsningen är en viktig del av kunskapslyftet, regeringens stora utbildningssatsning för vuxna som inleddes 2015. Kunskapslyftet är centralt för att nå regeringens mål att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Samhällsnyttan är otvivelaktigt stor när långtidsarbetslösa utan

gymnasiekompetens lämnar arbetslöshet för studier. Med studiestartsstödet kan vi stärka arbetsmarknadens och näringslivets kompetensförsörjning och skapa förutsättningar för fler personers inträde på arbetsmarknaden.

Aida Hadzialic, gymnasie- och kunskapslyftsminister

Ylva Johansson, arbetsmarknads- och etableringsminister

Debattartikel från Finansdepartementet, Utbildningsdepartementet

Freda svenska skolan från vinstintressen

Publicerad 10 maj 2016 Uppdaterad 11 maj 2016

Debattartikel av civilminister Ardalan Shekarabi och gymnasie- och kunskapslyftsminister Aida Hadzialic, i Expressen, den 10 maj 2016.

När Chile nyligen beslutade om att stoppa vinstdrivande bolag inom det chilenska skolsystemet blev Sverige unikt bland jämförbara länder. Sverige är det enda landet där aktiebolag kan bedriva offentligfinansierad skolverksamhet med fri vinstutdelning. Så kan det inte längre fortsätta.

Ett skolsystem öppet och fritt för alla är en grundbult i den svenska välfärdspolitiken och har också varit avgörande i moderniseringen av Sverige.

Det finns goda skäl att vara stolta över svensk skola och känna tillit till de lärare och den skolpersonal som dagligen gör sitt yttersta för att varje elev ska få med sig de kunskaper som de så väl behöver.

Men svensk skola brottas också med stora problem. De internationellt jämförbara Pisa-mätningarna visar att svenska elever tappar i resultat. Runt 14 procent av niondeklassarna blir inte behöriga till gymnasieskolans nationella program. Var femte elev fullföljer inte gymnasiet. Samtidigt finns indikationer på att konkurrensen mellan skolor kan skapa betygsinflation.

Det finns alltså fog för oro och frågor. Hur ska skolan fungera och styras bättre? Används våra skattepengar på rätt sätt i skolan? Avspeglar betygen verkligen elevernas kunskaper?

Regeringen gör analysen att risken med de kommersiella aktörerna inom skolan är att de sätter vinst före kvalitet. Den fria etableringsrätten gör att

kommunerna, som har det övergripande ansvaret för att samtliga elever erbjuds undervisning på grundskole- och gymnasienivå, inte kan reglera antalet skolor geografiskt eller styra utbildningsinnehållet. Att Sverige dessutom helt saknar reglering av vinstutdelning från de bolag som bedriver skolverksamhet innebär att skattepengar avsedda till utbildning i dag går till friskoleföretagens ägare.

Styrkedjorna i det svenska skolsystemet är många gånger bristfälliga. Resurserna styrs inte dit de bäst behövs. Det är en av de punkter som OECD slår ner på vid utvärderingen av svensk skola. Programutbudet och undervisningsinnehållet får inte styras av vinstintresset.

Betygsinflation, skolkonkurser och felaktig optimering av programinriktningar orsakas av svag reglering av friskolemarknaden och symptom på en marknadsivering av skolsystemet.

Vi kan inte låta detta pågå. Vi måste säkerställa att alla skolor verkar för att eleverna ska nå sina kunskapsmål och utvecklas som individer. Styrningen av både offentliga, ideella och kommersiella aktörer måste vara konsekvent och inte skapa incitament som styr bort resurser från det övergripande målet om en god utbildning. Vi behöver så långt det är politiskt möjligt freda den svenska skolan ifrån vinstintressen som inte bidrar till målet om en likvärdig och god utbildning.

I valrörelsen 2014 lovade vi socialdemokrater att stoppa vinstjakten i välfärden. En utredning under ledning av Ilmar Reepalu tittar nu på vilka möjligheter som finns.

Vi kan konstatera att skolan står inför stora utmaningar för att vända kunskapsresultaten. En av de utmaningarna är att stoppa kommersialiseringen till förmån för en sammanhållen kunskapsskola med tydligare styrning.

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Enighet om fem punkter för att stärka läraryrket

Publicerad 10 maj 2016 Uppdaterad 10 maj 2016

Dagens Nyheter Debatt 10 maj 2016 Nationell samling för läraryrket. För att stärka lärare och rektorer i sin profession vill vi satsa på fem punkter: karriärtjänster på vetenskaplig grund, vårda behörighetsreformen, frigör lärartid, ge skolledare bättre förutsättningar och ge nya lärare en bra introduktion, skriver företrädare för regeringen, lärarfacken, SKL och idéburna skolor.

Svensk skola har många styrkor. Hundratusentals lärare och skolledare arbetar hårt varje dag för att ge barn och elever en bra undervisning. Det är denna kompetens och detta engagemang som måste tas tillvara när vi ska bygga en skola där alla Sveriges elever får den tid och det stöd de behöver och har rätt till. Detta har varit utgångspunkten för regeringens initiativ "Nationell samling för läraryrket" där vi har fört samtal om hur läraryrkets attraktivitet kan öka. Idag är vi stolta över att tillsammans kunna presentera en rad förslag som regeringen kommer att gå vidare med.

I de länder som har lyckats vända utvecklingen i skolan har de centrala aktörerna jobbat tillsammans, utifrån gemensamma utgångspunkter och mål. Det har vi inte lyckats med i Sverige. Samtidigt har den politiska debatten handlat om sådant som egentligen är lärarnas eller rektorernas ansvar. Följden har blivit reformer som varit svagt förankrade i skolans beprövade erfarenhet och i forskningen, och ett läraryrke som tappat i status.

Den nationella samlingen för läraryrket har brutit med den traditionen. Inom ramen för denna möts vi som är ansvariga för skolans utveckling och våra samtal har redan gett resultat. Under året som gått har vi tagit fram kriterierna för Lärarlönelyftet, en omfattande reform på 3 miljarder på

årsbasis som syftar till att vända kunskapsresultaten i skolan och öka läraryrkets attraktivitet genom höjda lärarlöner.

På samma sätt arbetar regeringen i dialog med parterna inom den nationella samlingen för att statliga medel avsatta för skolan ska nå fram och kunna användas på det sätt som ger störst effekt utifrån de lokala förutsättningarna. Till exempel bygger statsbidraget till lågstadiet på lokala rekryteringsstrategier, och när medlen nu förstärks med sammanlagt 800 miljoner per läsår har det tydliggjorts att medlen, förutom att användas för att anställa fler lärare, ska kunna användas för till exempel lärarassistenter om det ger lärarna mer tid för sitt arbete. Ett särskilt utvecklingsarbete pågår mellan SKL och regeringen för att medel till elevhälsan ska stärka kvalitet och organisationsutveckling. Regeringen har träffat facken för att bereda förslag om hur man stödjer huvudmän som vill anställa lärarassistenter och aviserar i budgetpropositionen att samtalen fortsätter om hur medel för att avlasta lärarna kan användas på ett effektivt sätt i skolan.

Nu fortsätter samtalen för att stärka läraryrkets attraktivitet. Fler ska välja lärarbanan och vilja fortsätta i yrket eller komma tillbaka till yrket, och lärare ska kunna utvecklas och växa i sin profession. Yrket ska värderas högre i lön och god arbetsmiljö. Lärare och skolledare måste få de verktyg och den respekt de behöver för att utöva sitt yrke.

I nästa steg av nationell samling är vi överens om att stärka lärare och rektorer i sin profession genom följande:

Karriärtjänsterna behöver främja skolutveckling på en vetenskaplig grund. Förstelärare och lektorer ska ha tydliga och goda förutsättningar för uppdraget att utveckla och förbättra undervisningen. Karriärtjänstsystemet ska få större legitimitet i lärarkåren som helhet, och kunna fungera i både stora och små skolor samt i skolor med särskild pedagogik eller profil.

Legitimations- och behörighetsreformen ska vårdas. Alla elever har rätt att möta kunniga, engagerade och behöriga lärare. Utifrån detta och de erfarenheter som nu kan dras tas justeringar av förordningen som styr legitimationen fram i dialog med fackförbund och huvudmän. Detta inkluderar att ta fram en tidplan för hur fritidspedagoger, modersmåls lärare och yrkeslärare framöver kan inkluderas i behörighetssystemet.

Tid ska frigöras så att lärare kan vara lärare. Regeringen har minskat antalet nationella prov i grundskolan och förbereder en digitalisering av de nationella proven samt fortsatt analys av provutredningens förslag. Det är

viktigt att minska den administrativa börda som tar fokus från lärares huvuduppdrag. Därför ska metoder som lyckats minska administrationen och öka tiden att skapa kvalitet i undervisningen samlas och spridas vidare. Ett område som regeringen just nu bereder är förslag som kan bidra till huvudmännens arbete med att anställa andra yrkeskategorier för att avlasta lärarna.

Skolledare ska få bättre förutsättningar för sitt pedagogiska ledarskap. Skolledarna ska kunna organisera arbetet på skolan och utveckla det pedagogiska ledarskapet för att värna lärarnas huvuduppdrag. Det kommer i samma sammanhang att utredas hur förskolechefer kan bli rektorer också i lagens mening.

Alla nya lärare ska få en bra introduktion i läraryrket. Huvudmännen ansvarar för att genomföra och utveckla ett introduktionsår av hög kvalitet. Parterna inom kommunerna har identifierat frågan som viktig för att nya lärare ska stanna i yrket och har kommit överens om att introduktionen ska förbättras. Regeringen är beredd att lyssna på de eventuella behov av regeländringar som kan finnas.

Regeringen utser inom kort en utredare som får i uppdrag att i dialog med parterna arbeta fram de förslag som nu behövs för att förverkliga dessa fem punkter.

Parallellt fortsätter mötena inom Nationell samling för läraryrket och arbetet på andra områden för att stärka läraryrket.

Vi ser ett behov av vissa justeringar av examensbeskrivningarna för lärar- och förskollärorexamina. Det behöver bland annat ses över hur en mer attraktiv ämneslärarutbildning kan skapas, för att få fler att söka och för att minska avhoppet som bedöms vara särskilt stora inom denna utbildning. Ett förslag på en förändrad ämneslärarutbildning har varit på remiss och regeringen tar nu frågan vidare genom dialog inom ramen för Nationell samling för läraryrket.

Regeringen bygger nu ut lärarutbildningarna med 2 300 platser och ser över behoven av ytterligare utbyggnad samtidigt som kvaliteten förstärks. Att gå från en annan karriär till att bli lärare måste också bli enklare och mer attraktivt. Därför öppnas fler möjligheter för den som har annan akademisk utbildning att bli lärare genom att läsa in en kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) under tiden man jobbar i skolan. Dessutom förbättras förutsättningarna för yrkeslärare att bli behöriga och för lärare att få

kompetens i Svenska som andraspråk eller som speciallärare inom Lärarlyftet. Men även andra förändringar kan behövas för att få fler lärare.

Vi måste också ta tillvara kompetensen hos de som kommer till Sverige med utländsk lärarerfarenhet. Tillsammans har vi därför tagit ansvar för att bygga upp snabbspår för lärare med utländsk utbildning och vi bereder förslag för hur nyanlända med yrkeserfarenhet från skolan snabbare ska kunna börja jobba i skolan. Genom fjärrundervisning kan lärares kompetens komma fler till del och villkoren att arbeta som studiehandledare eller modersmåslärare förbättras. Huvudmännen ansvarar sedan för att ge sina lärare goda förutsättningar att läsa in behörigheten, och ska säkerställa att nyanlända och andra elever som har rätt till studiehandledning och modersmålsundervisning får den.

Det finns inga snabba lösningar som ensam löser lärarbristen och vänder utvecklingen i skolan. Det krävs fortsatt hårt arbete och insatser på både kort och lång sikt. Vi behöver utföra det arbetet för att stärka vårt samhällsbygge och möta våra samhällsutmaningar – för det är i skolan som lärarna lägger grunden för Sveriges framtid. Vi tar nu gemensamt ansvar för att fler ska ta chansen att välja läraryrket och se hur fantastiskt det kan vara att med rätt förutsättningar arbeta i skolan.

Gustav Fridolin, utbildningsminister (MP)

Helene Hellmark Knutsson, minister för högre utbildning och forskning (S)

Aida Hadzialic, gymnasie- och kunskapslyftsminister (S)

Johanna Jaara Åstrand, ordförande Lärarförbundet

Bo Jansson, ordförande Lärarnas Riksförbund

Lena Micko, ordförande Sveriges Kommuner och Landsting

Matz Nilsson, ordförande Sveriges skolledarförbund

Håkan Wiclander, ordförande Idéburna skolors riksförbund

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Regeringen utreder alternativ till kursbetyg

Publicerad 21 december 2015 Uppdaterad 21 december 2015

DN Debatt 19 december 2015 Ämnesbetyg utreds. Många är kritiska mot dagens kursbetyg som anses stressa eleverna och öka risken för avhopp. Många anser också att betygen i för hög utsträckning påverkas av elevens sämsta prestation. Gymnasieutredningen får därför i uppdrag att titta på alternativ, skriver Aida Hadzialic (S), gymnasie- och kunskapslyftsminister.

Sverige ska vara en kunskapsnation och vår ambition ska vara att vi ska ha världens bästa skola. För det krävs att kunskapsresultaten vänds till det bättre, att alla skolor blir bra skolor och därmed att den svenska skolan kan förverkliga drömmar.

Som statsråd med ansvar för gymnasieskolan är det oerhört värdefullt att besöka olika verksamheter som finns inom mitt ansvarsområde. Så gott som varje gång jag besöker en skola kommer frågan om betygen och betygssystemets utformning upp. Många elever berättar för mig att de upplever att det nuvarande betygssystemet bestraffar dem för det de inte kan, snarare än att belöna dem för det de kan. Även många lärare upplever att bedömning och betygssättning bidrar till stress.

Under hösten har jag signalerat att jag är öppen för att gå från dagens system med kursbetyg till ett system med ämnesbetyg. Det gläder mig att bland andra Lärarnas Riksförbund och Liberalerna uttryckt stöd för en sådan förändring. Regeringen ger därför gymnasieutredningen i uppdrag att analysera för- och nackdelar med ämnesbetyg jämfört med kursbetyg, att utreda möjligheterna att införa ämnesbetyg i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan samt att se över vilka konsekvenser det skulle få för

tillträde till högre studier.

När jag pratar med såväl elever som lärare och forskare är det många som kritiserar det nuvarande systemet med kursbetyg i gymnasieskolan. Kritiken handlar bland annat om att de motverkar ämnesfördjupning, att de orsakar stress och att de gör att fler hoppar av gymnasieskolan i förtid. Vidare är många kritiska till att betygen i för hög utsträckning påverkas av elevens sämsta prestation vilket gör att betygen upplevs som bestraffande.

Ett betygssystem ska förstärka gymnasieskolans uppdrag att utveckla elevers förmåga att tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper. När betyg sätts efter varje avslutad kurs och att det i gymnasieskolan finns många, relativt korta kurser kan undervisningen upplevas fragmentiserad, att helheten går förlorad och att progressionen i lärandet blir osynlig. Jag tror att ett införande av ämnesbetyg i gymnasieskolan skulle kunna flytta fokus från den enskilda kursen till hur väl eleven kan ämnet.

Enligt Skolverket uppger 34 procent av eleverna upplever att betygen orsakar stress. Kursbetyg gör att varje betyg i praktiken blir ett slutbetyg. Det gör att elever måste prestera på topp hela tiden och många vittnar om att de upplever att det inte finns något utrymme att misslyckas. Och då spelar det ingen roll om man har en svacka för att man är sjuk, för att man blivit dumpad av pojk- eller flickvännen eller för att man helt enkelt har en tuff period. Kombinationen av kursbetyg och det finfördelade betygssystem vi har, gör att risken för att en tillfällig svacka sänker det genomsnittliga betyget är påtagligt, vilket kan minska framtida studiemotivation. För mig är det viktigt att betygssättning baseras på en helhetsbedömning och att tillfälliga svackor inte ska få förödande konsekvenser.

En övergång till ämnesbetyg skulle kunna minska såväl elever som lärares känsla av stress, men det kan finnas andra sätt att göra detta. Därför får gymnasieutredningen i uppdrag att titta även på andra alternativ. Då även betygsstegen och kunskapskravens utformning kan orsaka stress har Skolverket i uppdrag att utvärdera dessa och föreslå förändringar, som de kommer redovisa i april.

Fler unga måste klara gymnasieskolan. En gymnasieutbildning är i det närmaste en förutsättning för att en ung person ska kunna ta ett jobb och börja etablera sig i arbets- och samhällslivet. Signaler om att kursbetygen ökar risken för avhopp måste därför tas på största allvar. Enligt studier av aggregerad data verkar införandet av kursbetyg och målrelaterade betyg ha minskat andelen som fullföljer gymnasieskolan. Det krävs en djupare analys

av hur betygssystemet påverkar unga människors möjligheter att klara gymnasieskolan, men det är för mig en viktig aspekt att ta med i det fortsatta arbetet.

För att reformarbete ska kunna falla väl ut, är det nödvändigt att vi tar del av tidigare erfarenheter, av forskning och vad lärarprofessionen och andra grupper inom skolan har för uppfattning. En fullständig övergång från kurs- till ämnesbetyg skulle innebära en grundläggande förändring av hur den svenska gymnasieskolan är strukturerad. Det saknas erfarenheter av att kombinera ämnesbetyg med en kursutformad gymnasieskola. I den gymnasiereform som beslutades och förbereddes av den förra socialdemokratiska regeringen fanns ett färdigt förslag om hur ett system med ämnesbetyg i en kursutformad gymnasieskola skulle se ut. Det fanns kritik mot förslaget och det gick emot Skolverkets rekommendationer. I det fortsatta arbetet är det därför viktigt att ta med de kunskaper och de erfarenheter som kan dras från det arbetet.

Skolan ska ge alla unga möjligheter att förstärka sin kompetens och därmed utöka sina möjligheter att bryta sociala mönster och arv. Ett väl utformat och rättvist betygssystem är en viktig del i att möjliggöra det. I Bosnien-Hercegovina hade mina föräldrar välbetalda jobb med hög status och de hade alla förutsättningar att ge mig ett gott liv. När vi tvingades fly till Sverige ändrades förutsättningarna helt. Deras akademiska utbildningar erkändes inte i Sverige och deras kontaktnät var knutna till den plats vi tvingats lämna. Istället fick de mig att inse att bra betyg i skolan var nyckeln in i det svenska samhället och att det krävde hårt arbete och idoga studier.

Det här är en situation jag delar med många andra. Unga från arbetarhem eller unga med föräldrar födda i andra länder, har sällan annat att falla tillbaka på än de egna studierna och de egna betygen. För mig är det centralt att vi har ett betygssystem som främjar lärande, som premierar hårt arbete och som speglar de kunskaper eleverna faktiskt har. Och som möjliggör för unga att bevisa sin kompetens i avsaknad av släkt- och familjeband, börd, kontaktnät och rikedom.

Det finns ett brett stöd bland riksdagens partier och bland fackliga organisationer för att se över ett eventuellt införande av ämnesbetyg i gymnasieskolan. I det fortsatta reformarbetet i skolan är det viktigt att förslagen såväl utreds ordentligt som har en bred förankring. På så vis kan vi skapa långsiktigt goda förutsättningar för elevers lärande och en arbetsro för lärarna i skolan.

Aida Hadzialic (S), gymnasie- och kunskapslyftsminister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

2016 - yrkesutbildningens år

Publicerad 14 december 2015 Uppdaterad 14 december 2015

Norrbottnens-Kuriren 13 december 2015 I en allt mer kunskapsintensiv ekonomi ställs högre krav på kunskaper och färdigheter för att människor ska kunna ta de jobb som finns och som uppstår när ekonomin ställer om och branscher och företag skapas och utvecklas. Förutsättningarna för produktion av varor och tjänster utvecklas snabbt. Gymnasieskolans yrkesprogram ger de förmågor som unga behöver för att kunna ta de jobb som finns och som företag behöver för att kunna utvecklas. Därför är programmen viktiga för såväl dagens som morgondagens jobb.

För att vända den trend med sjunkande intresse vi sett under flera år, går regeringen samman med LO och Svenskt näringsliv för att göra 2016 till yrkesutbildningens år. Tillsammans avsätter vi totalt över 30 miljoner kronor för att under 2016 göra en rad olika insatser för att stärka de gymnasiala yrkesutbildningarnas kvalitet och attraktionskraft. Det kan handla om möjligheter för elever i grundskolan att prova på yrken för att öka intresset eller att lyfta fram yrkeslärarna som en särskilt viktig grupp för att höja utbildningarnas kvalitet.

Det finns flera skäl till att vi tillsammans vill lyfta fram gymnasieskolans yrkesprogram. En examen från ett yrkesprogram gör att unga kan snabbt ta de jobb som finns. Enligt SCB har sju av tio som tagit yrkesexamen arbetat ett år efter studenten.

Yrkesprogrammen är centrala för den nationella kompetensförsörjningen. Vartannat företag och varannan offentlig arbetsgivare upplever svårigheter att få tag på arbetskraft och vart femte rekryteringsförsök bland Svenskt

näringsliv medlemmar misslyckas på grund av att det inte finns personer med rätt utbildning och erfarenhet att anställa. Därmed är yrkesprogrammen även viktiga för tillväxten i ekonomin och kvaliteten i välfärden. När företag inte kan rekrytera den personal de behöver hämmas deras utveckling och när offentliga arbetsgivare inte hittar personal hotas i förlängningen kvaliteten.

Därför krävs det gemensamma krafttag för att bryta den trend av sjunkande intresse bland unga att läsa yrkesutbildningar i gymnasieskolan. 2008 var det 35 procent av nybörjareleverna som påbörjade ett yrkesprogram, 2015 var det bara 26 procent som började ett sådant program. Under de senaste åren har många aktörer gjort olika saker för att öka intresset för yrkesprogrammen, men för att bryta den negativa trenden krävs en gemensam mobilisering.

Nu går vi vidare för att tillsammans göra yrkesutbildningarna bättre och mer attraktiva för unga människor. Gymnasieskolans yrkesutbildningar är av central betydelse för att unga snabbt ska kunna ta jobb, för att företagen ska kunna rekrytera den personal de behöver och för att ekonomin ska fortsätta växa.

Aida Hadzialic (S),

gymnasie- och kunskapslyftsminister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Så ska alla unga få en riktig chans

Publicerad 27 november 2015 Uppdaterad 04 december 2015

Svenska Dagbladet Debatt 26 november 2015

Regeringen beslutar i dag om en nationell strategi för unga som varken arbetar eller studerar. För första gången någonsin tas nu ett samlat grepp om den här gruppen, skriver gymnasie- och kunskapslyftsminister Aida Hadzialic (S).

I dagarna fick de flesta människor i Sverige lön, studiestöd eller annan typ av ersättning. Att ha en sysselsättning och en egen försörjning är en av de viktigaste faktorerna för att kunna ha kontroll över sitt liv och sin framtid. Människor som saknar sysselsättning löper dessutom större risk för depression och andra sjukdomar. Att ha ett arbete är viktigt för individen, men också för samhället. Det behövs fler som jobbar för att bygga Sverige starkt.

Sedan regeringsskiftet 2014 har ungdomsarbetslösheten sjunkit. Detta är fantastiskt och en stor framgång för Sverige. Unga människor ska arbeta eller studera, de ska känna framtidstro och att de kan påverka sina liv i den riktning de vill. För varje månad som en ung person varken går till skolan - eller till ett arbete blir avståndet till att lyckas etablera sig i samhället längre, och med detta kommer ofta en minskad tilltro till de sociala systemen och det svenska samhället.

I dag är det ungefär 86 000 unga mellan 15 och 24 år i Sverige som varken arbetar eller studerar. Antalet har varit relativt konstant de senaste decennierna. Några räknas till gruppen tillfälligt, de har tagit ett studieuppehåll eller åkt på en längre resa, men så många som 70 procent av gruppen befinner sig i samma situation efter ett år. Det är en bred grupp, med olika behov och som befinner sig på väldigt olika platser i livet.

Målet med ungdomspolitikerna är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. För mig som minister med ansvar för ungdomspolitikerna är varje ung som långvarigt fastnar utanför arbets- och samhällslivet ett misslyckande. Unga människor ska ges möjlighet att ta ansvar för sitt eget liv och för sin egen försörjning.

Regeringen bedriver ett brett arbete för att öka sysselsättningen för unga. Vi för en aktiv näringspolitik för fler och växande företag, investerar i ett nytt kunskapslyft med ett mycket stort antal nya platser på allt från komvux till yrkesutbildningar, folkhögskolor och universitet för att fler ska få möjlighet att studera. Men en generell jobbpolitik når tyvärr inte alla och vi måste därför även rikta insatser direkt till de unga som har allra svårast att få jobb.

För första gången någonsin tar regeringen nu ett samlat grepp om den här gruppen och beslutar i dag om en nationell strategi för unga som varken arbetar eller studerar. I strategin finns en rad konkreta åtgärder som alla syftar till att de unga som i dag befinner sig utanför såväl utbildningssystemet som arbetsmarknaden ska komma tillbaka till ett aktivt liv med egen försörjning. Som en viktig del tillsätter jag en nationell samordnare, som ska hålla samman regeringens arbete med strategin. Samordnaren ska främja erfarenhetsutbyte mellan bland annat statliga myndigheter, kommuner, landsting, näringslivet, huvudmän inom skolväsendet och folkbildningen, arbetsmarknadens parter och organisationer inom det civila samhället. Tillsammans med dessa aktörer ska samordnaren främja utvecklingen av kvaliteten i insatser för att få tillbaka unga i arbete eller studier.

Arbetet med regeringens strategi ska pågå under 2016 till 2018 och består av åtgärder för ökad kunskap om gruppen unga som varken arbetar eller studerar, åtgärder för ökad samverkan och insatser riktade direkt till målgruppen. En betydande andel av de unga som varken arbetar eller studerar saknar fullständig gymnasieutbildning. Många har en bakgrund med skolmisslyckanden, ekonomiska problem, ohälsa, eller olika kombinationer av dessa. För många unga arbetslösa är den ordinarie arbetsmarknads- eller utbildningspolitiken tillräcklig för att de ska komma tillbaka till arbete eller studier, men för andra behövs ytterligare insatser. Här krävs en fördjupad kunskap och en mer sammanhållen syn på problematiken. Bland annat behöver ungas övergång från studier till arbete och unga kvinnors och mäns olika förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden analyseras.

- "En väg in"-verksamhet och uppsökande verksamhet. Bland gruppen unga som varken arbetar eller studerar finns många som har en komplex

problematik, där många olika aktörer delar på ansvaret. Genom att samordna och samlokalisera flera olika verksamheter minskar risken att en ung person hamnar mellan olika aktörers ansvar. Därför vill vi att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, får i uppdrag att fördela ett statsbidrag för att starta eller utveckla sådan verksamhet. Verksamheterna ska även omfatta uppsökande verksamhet.

- Förebygga avhopp från gymnasieskolan. Den enskilt största riskfaktorn att hamna utanför arbete och studier är att aldrig ha påbörjat eller att ha avbrutit en gymnasieutbildning. Enligt Skolinspektionen saknar huvudmännen ofta övergripande strategier för att få fler elever att klara utbildningen. Skolverket föreslås därför få i uppdrag att genomföra verksamhetsnära insatser riktade direkt till huvudmän och gymnasieskolor för att förhindra avhopp från gymnasieskolan.

- Pilotutbildningsinsats för nya vägar in i arbetslivet. Unga som saknar en fullständig gymnasieutbildning behöver ofta extra stöd för att kunna etablera sig i yrkeslivet. Folkhögskolorna har en speciell pedagogik och är bra på att hjälpa studerande, som av olika anledningar inte har lyckats inom andra utbildningsformer, vidare till studier och arbete. Därför vill regeringen att studieförbunden och folkhögskolorna få resurser för att anordna pilotverksamheter som matchar utbildning med varje ung persons behov och förutsättningar tillsammans med arbetslivets efterfrågan på kompetens.

Att som ung varken arbeta eller studera kan få långtgående negativa konsekvenser för individen och för samhället, och risken är att de fastnar i denna position. Misslyckas samhället med att stärka framtidsutsikten för dessa unga äventyras inte bara den framtida produktiviteten och skatteintäkterna utan i förlängningen även samhällets sammanhållning och unga individers hälsa och sociala tilltro. Som minister med ansvar för ungdomspolitiken är detta därför en av mina viktigaste prioriteringar för de kommande åren. Vi behöver ge ungdomar tro på framtiden, se till att fler klarar skolan, får ett jobb, en inkomst och blir fungerande individer i vårt gemensamma samhälle.

Aida Hadzialic (S)

gymnasie- och kunskapslyftsminister

Regeringskansliet

Debattartikel från Justitiedepartementet, Kulturdepartementet,
Socialdepartementet, Utbildningsdepartementet

Nu tar vi ett samlat grepp mot mobbning

Publicerad 11 november 2015 Uppdaterad 11 november 2015

Aftonbladet Debatt 9 november 2015 Regeringen: Alla barn som behöver ska få rätt stöd

Alla barn och ungdomar i Sverige har rätt att känna sig trygga, utvecklas och få en bra utbildning. Drömmar ska få leva. Självkänslan ska ges utrymme att växa. När en ung människa utsätts för mobbning i eller utanför skolan trycks barnets möjligheter tillbaka. Det kan vi aldrig acceptera.

En majoritet av unga i Sverige tycker det är roligt att gå till skolan. Nio av tio elever anser att lärare och elever möter varandra med respekt och det görs ett fantastiskt jobb för att motverka mobbning på många skolor. Men det är inte tillräckligt. För samtidigt finns det unga som är med om saker ingen ska behöva uppleva. Det finns unga som inte tillåts vara den man är eller vill vara.

Barnombudsmanen har i sina rapporter kunnat visa på exempel på utsatta barn som inte vet hur de kan få hjälp och barn som saknar närvarande vuxna att vända sig till. Här behövs såväl lokala insatser som ökade kunskaper om barn- och elevombudets arbete.

Vuxenvärlden måste på bred front agera mot alla former av mobbning och därför tar regeringen ett samlat grepp i arbetet mot mobbning.

Tidiga insatser är avgörande för elevens fortsatta skolgång. Genom statliga investeringar kan fler anställas i förskolan och grundskolans tidiga år. Det ger mer tid för varje barn. Elevhälsan, som ofta är motorn i skolornas arbete för en trygg arbetsmiljö, stärks. Nationella skolutvecklingsprogram tas fram som bland annat ska ge stöd i skolornas arbete med värdegrundsfrågor som

trygghet, jämställdhet och normkritik. Regeringen stärker också insatserna inom psykiatri och psykisk hälsa för barn och unga vuxna genom att satsa på ungdomsmottagningar och fler tidiga insatser.

Vi vet att flickor och unga hbtq-personer upplever särskilt stor utsatthet i skolan. Regeringen har därför gett i uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor att ta fram ett stödmaterial för dem som arbetar på högstadiet eller gymnasiet för att skapa bättre skolmiljöer för unga hbtq-personer. Skolverket ska också utvärdera effekterna av programmet "Mentors in Violence Prevention" som ska förebygga våld mot flickor. Sveriges kommuner och landsting (SKL) kommer få stöd för ett nytt projekt för kunskapsspridning av jämställdhetsarbete mellan kommuner.

Rasism föder intolerans och hat. Vi behöver möta fördomar med ökad kunskap. Forum för levande historia har, tillsammans med Skolverket, fått i uppdrag att genomföra en stor utbildningsinsats för elever i grund- och gymnasieskolan om olika former av rasism och intolerans förr och nu. För att fler ska våga och vilja anmäla hatbrott så de kan utredas och beivras kommer Polismyndigheten på nationell nivå att inrätta ett samrådsforum där företrädare som når människor som oftare utsätts för hatbrott kan träffa företrädare för myndigheterna inom rättsväsendet.

Vi vet också att unga kränks på nätet. Statens medieråd har fått i uppdrag av regeringen att genomföra Europarådets kampanj "No Hate Speech Movement" i Sverige. Syftet är att höja kunskapen om främlingsfientlighet, sexism och liknande former av intolerans, samt främja mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet på internet. It-brott är ett område där Polismyndigheten nu vidtar åtgärder för att öka sin förmåga. Ett nationellt it-brottscentrum ska skapa förutsättningar för en ökad enhetlighet när det gäller utredning och lagföring av it-relaterade brott.

Alla barn som behöver ska få rätt stöd. Varje ung människa har rätt att utvecklas till den man vill vara.

Gustav Fridolin

Alice Bah Kuhnke

Aida Hadzialic

Gabriel Wikström

Anders Ygeman

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Ny it-strategi för gymnasiet

Publicerad 14 oktober 2015 Uppdaterad 14 oktober 2015

Södermanlands Nyheter 13 oktober 2015

Digitaliseringen är en omvälvande kraft, som förändrar hur vi lever våra liv och hur vårt arbetsliv ser ut. I allt större utsträckning kommer digital kompetens att vara en förutsättning för att människor ska kunna etablera sig fullt ut i såväl arbets- som samhällslivet.

För att ta ett samlat grepp om hur skolan ska kunna jobba med it och digitalisering har regeringen gett Skolverket i uppdrag att ta fram två nationella it-strategier för skolväsendet. Den ena ska omfatta för- och grundskolan och den andra ska omfatta gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Gemensamt för de båda strategierna ska vara att säkerställa likvärdig tillgång till digital kompetens i skolan och att arbetet med att integrera it i undervisningen på ett bättre sätt stärker undervisningen och kunskapsresultaten.

Gymnasieskolan ska förbereda unga för vuxenlivet. Den ska förbereda unga på att ta de jobb som finns, inför högre studier och för att kunna starta företag. Detta är också fokus för it-strategin för gymnasieskolan. Tillgången till it-utrustning som är relevant för arbetsmarknaden ska säkerställas genom samverkan med arbetslivet och kurs- och läroplaner ska ses över för att stärka elevernas digitala kompetens. Den ska även ta in hur it kan stärka elevers entreprenörskap, kreativitet och entreprenöriella förmågor.

Lika väl som den tekniska utvecklingen innebär nya utmaningar, ger den oss även nya möjligheter. Sverige har många exempel på nya företag som kunnat dra nytta av vår starka ställning inom it, exempelvis Spotify, Skype och Minecraft. Men för att vi ska kunna få fler och växande företag och för att unga ska förberedas för arbets- och samhällslivet, måste skolan bättre på att stärka deras digitala kompetens.

Sverige ligger långt fram i internationella mätningar i frågor om it och

digitalisering och har gjort så i många år. Det är bland annat resultatet av framtidsinriktade politiska beslut, ibland för flera decennier sedan, som möjliggjort omfattande investeringar i bredbandsutbyggnad och breda satsningar som den så kallade hem-PC-reformen. Reformen och investeringar som lagt en bra grund att fortsätta arbeta vidare med, inte minst på skolans område.

Aida Hadzialic (S)

gymnasie- och kunskapslyftsminister

Caroline Helmersson Olsson (S)

riksdagsledamot Sörmland, utbildningsutskottet

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Investera i utbildning för jobb

Publicerad 14 oktober 2015 Uppdaterad 14 oktober 2015

Enköpings-Posten 12 oktober 2015 DEBATT: Yrkesprogrammen är viktiga

Gymnasieskolans yrkesprogram är viktiga, både för att arbetsgivare ska kunna få tag på den kompetens de behöver och för att unga människor ska kunna få jobb. Vi vet att en ung person med en yrkesutbildning har ganska lätt att få ett bra jobb inom det område han eller hon är utbildad till. Trots detta har vi under många år sett att ungas intresse för att läsa en yrkesutbildning på gymnasiet har sjunkit. Det är en negativ utveckling regeringen vill vända.

I höstens budgetproposition föreslår regeringen flera satsningar som tillsammans syftar till att yrkesprogrammen ska kunna hålla den kvalitet som arbetsmarknaden kräver och för att fler unga ska bli intresserade av att läsa sådana utbildningar. Den viktigaste faktorn för att yrkesutbildningarna ska hålla den kvalitet vi vill är att det finns tillräckligt många yrkeslärare med rätt behörigheter. Under många år har det varit brist på lärare i yrkesämnen och det är en allt för stor andel av de lärare som undervisar på gymnasieskolans yrkesprogram som är obehöriga.

Därför föreslår regeringen att den pågående satsning som underlättar för yrkeslärare att minska sin tjänstgöringsgrad under den tid de går en utbildning för att få rätt behörighet förlängs och förstärks. Regeringens avsikt är också att yrkeslärarna på sikt ska omfattas av kravet på legitimation i samma omfattning som lärare i övrigt. Detta är en viktig signal för att stärka yrkeslärarnas status och därmed även yrkesprogrammets status.

Dessutom finns satsningar på att förbättra kvaliteten i det arbetsplatsförlagda lärandet, stärka studie- och yrkesvägledningen och annat för att öka intresset för yrkesutbildningarna bland unga.

Men för att vi ska kunna möta matchningsproblemen, säkra kompetensförsörjningen och samtidigt få människor att känna sig trygga på en föränderlig arbetsmarknad, räcker det inte med tillgång till god utbildning när man är ung. Därför har regeringen redan tidigare presenterat stora investeringar i vuxnas möjligheter till utbildning. 19 200 nya platser i komvux och yrkesvux, en 20-procentig ökning av platserna på yrkeshögskolan och kring 7 000 nya platser i folkhögskolorna gör att fler människor kan få de kompetenser som krävs för att kunna ta de jobb som finns. Det gör även att de branscher som idag har brist på arbetskraft, kommer ha lättare att rekrytera.

Genom att investera i utbildning och i människors kunskap tar vi oss an såväl frågan om den höga arbetslösheten som arbetsgivares svårigheter att rekrytera personal. Det är en politik som stärker människors ställning på arbetsmarknaden samtidigt som den stärker vårt lands ekonomi.

Aida Hadzialic (S)

gymnasie- och kunskapslyftsminister

Helena Proos (S)

kommunstyrelsens ordförande Enköping

Debattartikel från Näringsdepartementet, Utbildningsdepartementet

Programmering in på schemat i ny skolstrategi

Publicerad 30 september 2015 Uppdaterad 30 september 2015

Ny Teknik den 29 september 2015 DEBATT. Tillgång till dator räcker inte, det är undervisningen och lärarnas kunskaper som ger eleverna digital kompetens. Skolverket får nu i uppdrag att ta fram en ny it- och digitaliseringsstrategi där även programmering ska ingå i grundskolans kursplan. Det skriver utbildningsminister Gustav Fridolin, gymnasie- och kunskapslyftsminister Aida Hadzialic och it-minister Mehmet Kaplan.

Sverige ligger långt fram i internationella mätningar i frågor om it och digitalisering och har gjort så i många år. Det är bland annat resultatet av framtidsinriktade politiska beslut, ibland för flera decennier sedan, som möjliggjort omfattande investeringar i bredbandsutbyggnad och breda satsningar som den så kallade hemPC-reformen. Det här är reformer och investeringar som bidragit till att Sverige i dag har en hög jämlikhet vad gäller datorer och bredband, även om det fortfarande finns en ojämlikhet i användande och tillgänglighet.

Svenska barn och ungdomar har i internationell jämförelse god tillgång till datorer och internet, både hemma och i skolan. Däremot tycks vi inte lyckas lika väl i att använda tekniken i undervisningen. God tillgång till datorer ger inte självklart bättre kunskapsresultat, vilket OECD visat i en nyligen utgiven rapport.

I en kommentar till rapporten påtalade Andreas Schleicher, utbildningschef på OECD, betydelsen av lärarnas förmåga att använda den nya tekniken på ett bra sätt. Lärarens digitala kompetens, förmåga att leda skolarbetet och att

integrera it i undervisningen, är viktiga framgångsfaktorer för att it och digitalisering ska kunna påverka undervisningen positivt. Många lärare och skolledare efterlyser verktyg och kompetensutveckling för att kunna ta det ansvaret fullt ut.

IT&Telekomföretagen konstaterade tidigare i år att den förra regeringen varit senfärdiga med att lansera en it-strategi för skolan. Samarbetsregeringen vill gå i en annan riktning och tar nu ett samlat grepp om frågor kring it och digitalisering i skolan. Utifrån de olika initiativ som tagits och det arbete som gjorts av bland annat SKL och Digitaliseringskommissionen kommer nu Skolverket få i uppdrag att utarbeta nationella it-strategier för ett sammanhållet skolsystem.

Att ta ett nationellt ansvar och utarbeta gemensamma nationella strategier är viktiga för jämlikheten i skolsystemet av två skäl. Dels för att den digitala kompetensen i sig måste vara tillgänglig för alla elever. På dagens arbetsmarknad behöver alla kunna använda it och digitala verktyg, då ska inte vilken lärare man har eller vilken utrustning man har hemma avgöra om man får med sig de kunskaperna och färdigheterna från skolan. Dels vet vi att användning av digitala verktyg har en positiv effekt för jämställdheten i skolans resultat. Pojkar halkar i dag efter flickorna i kunskapsresultat, inte minst när det gäller läsning och skrivning. I studier som har gjorts av att skriva-till-läsning med it-hjälpmedel har positiva resultat kunnat redovisas. Datorer och läsplattor kan därför vara framgångsrika verktyg för att kunna vända en sådan utveckling.

It och digitalisering i skolan kan stärka undervisningen när arbetet görs genomtänkt och systematiskt. Det visar såväl forskning som internationella och svenska exempel. Skolverket kommer dela arbetet i två it-strategier. Den ena vänder sig till förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan och motsvarande skolformer, den andra till gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och skolväsendet för vuxna.

Strategierna ska innehålla målsättningar och insatser för att stärka förutsättningarna för en likvärdig tillgång till it inom skolväsendet, en starkt digital kompetens hos elever och lärare och en it-strategisk kompetens hos skolledare, samt att digitaliseringens möjligheter tas till vara för skolutveckling och för utveckling av undervisningen.

Gemensamt för hela skolväsendet är till exempel hur användningen av digitala lärresurser, verktyg och arbetssätt i undervisningen ska kunna användas för att utveckla och anpassa undervisningen för alla elever. Vidare

kan it fungera som verktyg för skolutveckling och för effektiv administration med syftet att minska lärares och rektorers administrativa arbete.

För grundskolan ska kurs- och läroplaner ses över för att förstärka och tydliggöra programmering som ett inslag i undervisningen. Programmering handlar inte enbart om att skriva kod. Problemformulering och -lösning, kreativitet och logiskt tänkande är exempel på centrala förmågor. Förmågor som även kan bidra positivt till kunskapsinhämtningen inom andra ämnen.

För gymnasieskolan läggs stort fokus vid samverkan med arbetslivet i syfte att säkerställa tillgång till för arbetsmarknaden relevant it-utrustning och digital kompetens. Strategin ska ta upp hur användandet av datorer kan stimulera elevernas innovativa förmågor och andra entreprenöriella förmågor och vid behov föreslå förändringar i kurs- och ämnesplaner för att stärka den digitala kompetensen hos eleverna så att den ska motsvara de krav som ställs på arbetsmarknaden och för vidare utbildning.

Modern teknik kan vara ett kraftfullt instrument för att utöka vår tillgång till kunskap och information. Men för att vi fullt ut ska kunna utnyttja den potential som moderna teknik innebär, är det nödvändigt att ta ett samlat grepp om frågan. Därför fortsätter vi nu arbetet med nationella it- och digitaliseringsstrategier för utbildningsväsendet.

Gustav Fridolin, utbildningsminister

Aida Hadzialic, gymnasie- och kunskapslyftsminister

Mehmet Kaplan, it-minister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Ett nytt kunskapslyft för Sverige

Publicerad 25 september 2015 Uppdaterad 25 september 2015

Barometern, Oskarshamns-Tidningen 23 september 2015 I dag möts vi i Kalmar, glada över att regeringen tagit flera viktiga steg mot inom utbildningsområdet.

I måndags presenterade regeringen en budget med stora investeringar i det som kallas kunskapslyftet. Kunskapslyftet är regeringens höga ambitioner för all form av vuxenutbildning, både vad gäller antalet platser och ökad kvalitet. Att fler ska få möjlighet att utbilda sig till de många bristyrken som finns idag, är ett kärnvärde.

För att Sverige ska nå EU:s lägsta arbetslöshet 2020 är utbildning centralt. Många företag har svårt att hitta rätt kvalificerad arbetskraft och det finns ett stort antal lediga arbeten samtidigt som arbetslösheten är hög. Vi måste förbättra matchningen mellan utbildning och arbete för att fler ska kunna få jobb. Idag misslyckas var femte rekryteringsförsök.

Kunskapslyftet har flera delar. För det första investerar vi i yrkeshögskolan. Det är en utbildningsform där 9 av 10 studerande har jobb ett år efter examen. Nu ska ännu fler kunna gå utbildningar som är matchade efter arbetsmarknadens behov. Fullt utbyggt tillkommer 30 000 nya utbildningsplatser på yrkeshögskolan i och med regeringens kunskapslyft.

Den andra delen är den kommunala vuxenutbildningen med yrkesinriktning (yrkesvux) som tidigare varit en tillfällig satsning. Den blir genom vårt kunskapslyft en ordinarie del av utbildningssystemet. På yrkesvux kan personer som tidigare läst en teoretisk gymnasieutbildning men bestämt sig för att lära sig ett praktiskt yrke läsa på gymnasial nivå. Någon som inte läst färdigt sitt yrkesprogram på gymnasiet får en ny chans.

Den tredje delen är en investering i folkhögskolan. Där kan personer som kanske inte trivts i det reguljära utbildningssystemet och därför inte fullföljt

gymnasiet få en ny chans med en annan pedagogik. Detta genom att kunskapslyftet innebär fler platser på folkhögskolans allmänna kurser. Till det tillkommer även medel till folkhögskolans studiemotiverande och särskilda kurser där människor kan få stöd och stimulans för att läsa vidare eller lära sig ett yrke.

Genom regeringens kunskapslyft kan arbetslösa utbilda sig till jobb men det finns också möjlighet för yrkesverksamma att vidareutbilda sig för ett nytt steg i karriären eller att omkvalificera sig för nya möjligheter. Så startas också en jobbkedja där det jobb någon lämnar kommer en annan till del. Kunskapslyftet är därför bra för alla som får utbildning, liksom för samhället i stort. Ett samhälle byggt på kunskap står sig bättre i den globala konkurrensen och stärker Sverige inför framtiden.

Aida Hadzialic /S/ - gymnasie- och kunskapslyftsminister

Dzenita Abaza /S/ - Kommunalråd och ordförande i Kalmarsunds
Gymnasieförbundet

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Yrkesprogrammen är centrala

Publicerad 23 september 2015 Uppdaterad 23 september 2015

Östgöta Correspondenten 22 september 2015 I dag har vi en situation på arbetsmarknaden där 400 000 människor går utan arbete samtidigt som var femte rekryteringsförsök misslyckas på grund av att det saknas människor med rätt kompetens.

Gymnasieskolans yrkesprogram är centrala för att försörja såväl företag som välfärdens verksamheter med den kompetens som efterfrågas. Under lång tid, och inte bara i Sverige, har yrkesprogrammen drabbats av ett vikande intresse bland de som söker till gymnasieskolan. Förra året var det bara 26 procent av eleverna som påbörjade ett yrkesprogram, att jämföra med 35 procent 2008.

En nyckel för att få kompetensförsörjningen att fungera är att företag och fackliga organisationer engagerar sig i vilka utbildningar som ska erbjudas, vilket innehåll dessa ska ha och om att aktivt skapa intresse för att få unga att välja dessa utbildningar. Det var en sådan insikt som gjorde att industrins parter för tio år sedan tog initiativ till Teknikcollege.

Det är även viktigt att ändra sådant som har en negativ inverkan på elevers intresse för yrkesprogrammen. När gymnasieskolan reformerades 2011 ändrades yrkesprogrammen så att till exempel industritekniska programmet och el- och energiprogrammet inte med automatik ger grundläggande behörighet. Bland andra Skolverket har lyft fram detta som en orsak till att elever väljer bort dessa utbildningar. Elever som tror att de senare i livet kommer att vilja gå vidare till högre studier riskerar uppleva sådana program som en återvändsgränd.

En tydlig signal från parterna inom industrin är att det svenska utbildningssystemet behöver innehålla fler möjligheter till utbildning i vuxen

ålder. Det måste vara möjligt att både vidareutbilda sig och byta karriär även under yrkeslivet. Regeringen delar denna uppfattning och investerar i ett nytt kunskapslyft, med bland annat fler platser på yrkesutbildningar inom den kommunala vuxenutbildningen (yrkesvux) och längre fram även på yrkeshögskolan.

Svenska företag och svensk ekonomi kan bara konkurrera internationellt genom att leverera de bästa varorna och tjänsterna. För att det ska lyckas även i framtiden behövs ett förtroendefullt, gemensamt, ansvar för att säkerställa kompetensförsörjningen.

Aida Hadzialic (S)

gymnasie- och kunskapslyftsminister

Anders Ferbe

ordförande IF Metall

Åke Svensson

vd Teknikföretagen

Anna-Lena Sörenson (S)

riksdagsledamot

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Kompetensförsörjning – ett gemensamt ansvar

Publicerad 23 september 2015 Uppdaterad 23 september 2015

Dagens Arena 7 september 2015 För att Sverige ska konkurrera i framtiden behövs ett förtroendefullt samarbete mellan näringsliv, fack och stat, skriver Aida Hadzialic (S), gymnasie- och kunskapslyftsminister, Anders Ferbe, ordförande IF Metall, Åke Svensson, vd Teknikföretagen.

För att svenska företag ska kunna växa och bidra till vårt gemensamma välstånd behövs människor med rätt kvalifikationer.

Ett väl fungerande utbildningssystem för barn, ungdomar och vuxna har lett till en hög kunskapsnivå som gynnat vårt land i den globala konkurrensen.

I dag har vi en situation på arbetsmarknaden där 400 000 människor går utan arbete samtidigt som var femte rekryteringsförsök misslyckas på grund av att det saknas människor med rätt kompetens. För att ändra denna utveckling måste företagen ta ett större ansvar och stat och kommuner skapa bättre förutsättningar för att näringslivet ska kunna delta mer aktivt i utbildningen av den framtida arbetskraften.

Många företag och vissa branscher är i ett läge där svårigheten att rekrytera människor med relevant kompetens riskerar hålla tillbaka den möjliga tillväxten. Gymnasieskolans yrkesprogram är centrala för att försörja såväl företag som välfärdens verksamheter med den kompetens som efterfrågas.

Under lång tid har yrkesprogrammen drabbats av ett vikande intresse bland de som söker till gymnasieskolan. Förra året var det bara 26 procent av eleverna som påbörjade ett yrkesprogram, att jämföra med 35 procent 2008.

Det är en dramatisk minskning, som riskerar få negativa konsekvenser på sikt.

Om inte fler unga väljer yrkesprogrammen kan kompetensförsörjningen i vissa sektorer försvåras vilket kan hämma svensk tillväxt då företagen inte kan förverkliga sin fulla potential.

En nyckel för att få kompetensförsörjningen att fungera och för att skapa utbildningar som leder till att unga får jobb, är att skolan och arbetslivet samverkar närmre än i dag. Det handlar om att företag och fackliga organisationer engagerar sig i vilka utbildningar som ska erbjudas, vilket innehåll dessa ska ha och om att aktivt skapa intresse för att få unga att välja dessa utbildningar.

Det var en sådan insikt som gjorde att industrins parter för tio år sedan tog initiativ till Teknikcollege. Det är ett samarbete där kommuner, utbildningsanordnare och företag tillsammans arbetar för att öka attraktionskraften och kvaliteten på tekniskt inriktade, industrirelevanta utbildningar på olika nivåer i utbildningssystemet.

Gemensamt för de utbildningar som ges inom ramen för samarbetet är att de förbereder eleverna för såväl jobb som högre studier. Inom Teknikcollege utbildas därför teoretiska praktiker och praktiska teoretiker utifrån svensk industris kompetensbehov.

Häromåret hotades det industritekniska programmet i Jönköping av nedläggning på grund av att det fanns ett för svagt intresse bland eleverna. Företagen inom Teknikcollege Södra Vätterbygden gick då samman med kommunerna i regionen för att öka intresset för och påvisa behovet av industrirelevanta utbildningar och lyckades tillsammans med kommunerna att med gemensamma ansträngningar vända den utvecklingen.

Efter att ha legat i malpåse ett år ser vi nu att fler söker sig till programmet och att dessa gemensamma ansträngningar varit framgångsrika. Exemplet visar att när företag tar ett aktivt ansvar för utbildning och kompetensförsörjning, går det att göra positiv skillnad.

Det är även viktigt att ändra sådant som har en negativ inverkan på elevers intresse för yrkesprogrammen. När gymnasieskolan reformerades 2011 ändrades yrkesprogrammen så att exempelvis industritekniska programmet och el- och energiprogrammet inte med automatik ger grundläggande behörighet.

Bland andra Skolverket har lyft fram detta som en orsak till att elever väljer bort dessa utbildningar.

Elever som tror att de senare i livet kommer att vilja gå vidare till högre studier riskerar uppleva sådana program som en återvändsgränd. Regeringen har tillsatt en utredare som bland annat ska titta på hur yrkesprogrammen ska kunna ge den breda kunskapsbas och de breda möjligheter som dagens unga efterfrågar.

En tydlig signal från parterna inom industrin är att det svenska utbildningssystemet behöver innehålla fler möjligheter till utbildning i vuxen ålder. Det måste vara möjligt att både vidareutbilda sig och byta karriär även under yrkeslivet. Regeringen delar denna uppfattning och investerar i ett nytt kunskapslyft, med bland annat fler platser på yrkesutbildningar inom den kommunala vuxenutbildningen (yrkesvux) och längre fram även på yrkeshögskolan.

Yrkeshögskolan är ett framgångsrikt exempel på hur utbildningar utvecklas i direkt samverkan med näringslivet och har visat sig vara ett bra instrument för att matcha arbetskraften mot de behov av kompetens som finns. Dessa investeringar i människors kunskap bidrar till att trygga näringslivets kompetensförsörjning, samtidigt som det stärker den enskildes möjlighet att ställa om och byta bana under ett pågående yrkesliv.

Svenska företag och svensk ekonomi kan bara konkurrera internationellt genom att leverera de bästa varorna och tjänsterna. För att det ska lyckas även i framtiden behövs ett förtroendefullt, gemensamt, ansvar för att säkerställa kompetensförsörjningen.

Aida Hadzialic (S), gymnasie- och kunskapslyftsminister

Anders Ferbe, ordförande IF Metall

Åke Svensson, vd Teknikföretagen

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Utbildning rustar unga för jobb

Publicerad 03 juli 2015 Uppdaterad 03 juli 2015

VLT 28/5 2015

Vi socialdemokrater vill forma ett samhälle där varje människa har möjlighet att påverka både sin egen framtid och samhällsutvecklingen. Att ha ett jobb och en egen försörjning är en viktig förutsättning för att kunna uppleva denna makt och frihet.

Arbetslösheten har bitit sig fast på höga nivåer och den förra regeringen lyckades inte, trots högt ställda löften, minska arbetslösheten.

Regeringen har satt upp målet att Sverige ska ha lägst arbetslöshet år 2020. För att uppnå detta räcker det inte att passivt vänta på att ekonomin ska utvecklas.

Sverige behöver en ny jobbagenda: offensiva investeringar i infrastruktur och bostäder, en aktiv näringspolitik för växande företag och ökad export samt kunskapsreformer som rustar människor för framtidens arbetsliv.

För att uppnå högt ställda mål, krävs nyfikenhet och politisk kreativitet. Här i Västerås har politiker och tjänstemän tillsammans visat sådan kreativitet i arbetet med Ung Resurs, även känd som Västeråsmodellen.

Ung Resurs ger unga möjligheter samtidigt få in en fot på arbetsmarknaden och till studier av olika slag. Det är en modell vi socialdemokrater tror på och regeringen har inspirerats av denna modell i arbetet med de utbildningskontrakt som införs i och med vårens budget.

Arbetslösheten är inte jämt fördelad över befolkningen. Människor utan gymnasieutbildning har dubbelt så stor risk att bli arbetslösa än de människor som har en sådan.

Genom utbildning rustar vi människor för framtiden och gör att människor

kan ta de jobb som finns. Vi socialdemokrater vill att alla unga ska klara en gymnasieutbildning innan 25-årsåldern.

Det gör att de som individer har bättre möjlighet att ta de jobb som finns och det gör att vi får ett samhälle som är mer hållbart och inkluderande.

För det råder en paradoxal situation på arbets- marknaden. Samtidigt som Sverige har en så hög ungdomsarbetslöshet att EU ger oss krisstöd, larmar allt fler företag att de har svårt att hitta folk att anställa.

Vi måste ha ett utbildningssystem som ger alla människor förutsättningar att förverkliga sina drömmar och samtidigt förmår att säkra kompetensförsörjningen av strategiskt viktiga branscher och näringar.

Gymnasieskolans yrkesprogram är en otroligt viktig del i detta utbildningssystem. De gör dels att unga snabbt kan få ett bra jobb och dels att företagen kan anställa människor med rätt kompetenser.

Tyvärr har intresset för att läsa ett yrkesprogram sjunkit, inte minst sedan den förra regeringen gjorde om gymnasieskolan. Gymnasieskolans yrkesprogram måste därför utvecklas så att de blir mer attraktiva för såväl elever som potentiella arbets- givare.

Företag och branscher måste ta ett större ansvar och bli mer delaktiga i hur framtidens yrkes- utbildningar formas. Vi ser över hur allmän behörighet till högskolan kan återföras.

Unga är inte dumma, de vill ge sig själva möjligheten att välja och välja om.

Vi socialdemokrater vet att arbetslösheten kan bekämpas. Vi har gjort det förut och vi har bestämt oss för att göra det igen.

Genom den jobbagenda vi presenterar på partikongressen här i Västerås pekar vi ut en riktning. Men arbetet mot arbetslösheten är ett gemensamt ansvar.

Vi är beredda att ta vår del av det ansvaret.

Aida Hadzialic (S), gymnasie- och kunskapslyftsminister

Mikael Damberg (S), närings- och innovationsminister

Anders Teljebäck (S), kommunstyrelsens ordförande i Västerås

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Alla ska kunna läsa vidare efter gymnasiet

Publicerad 03 juli 2015 Uppdaterad 03 juli 2015

Metro Debatt 18/2 2015

Alliansregeringen tog bort den allmänna högskolebehörigheten på yrkesprogrammen. Men få 15-åringar vet vad de vill göra resten av sina liv. Nu tillsätter vi en utredning med målet att alla program ska ge högskolebehörighet, skriver gymnasie- och kunskapslyftsminister Aida Hadzialic.

I dagarna har tiotusentals nior valt vad de ska läsa på gymnasiet. Att som femtonåring veta vad man vill göra resten av sitt liv är så gott som omöjligt. Jag vet att jag aldrig hade kunnat gissa att jag skulle vara där jag är i dag när jag satt i den situationen och skulle skicka in min ansökan.

När den förra regeringen gjorde om gymnasieskolan 2011 byggde det på tanken att vissa elever var teoretiker och vissa var praktiker. Därför delade de upp programmen i studieförberedande program, som skulle leda till grundläggande behörighet till högskolestudier, och yrkesprogram, som skulle leda direkt till att eleven fick ett yrke att gå till. Det tycker vi var fel väg. Unga människor ska inte behöva välja mellan att antingen skaffa sig en gedigen yrkesutbildning eller att ha möjligheten att hålla alla dörrar öppna.

Den borgerliga regeringen har genom åren sett yrkesutbildningarna som något för studiesvaga elever och menade att utbildningarna skulle vinna på den här uppdelningen. Men resultatet blev precis det motsatta. År 2007 gick 35 procent av gymnasieeleverna på yrkesförberedande program. När höstterminen 2014 inleddes hade andelen sjunkit till 27 procent. Det finns inte bara en förklaring till varför intresset sjunker, men när den nya gymnasieskolan infördes 2011 sjönk intresset markant och Skolverket har vid flera tillfällen, senast i höstas, sagt att den avskaffade

högskolebehörigheten är en viktig orsak.

Man har som elev förvisso rätt att välja till de kurser som leder till grundläggande behörighet, men det fungerar inte alltid så bra. Att det är alltför krångligt, att kurserna ofta ligger när man är på praktik, eller att man måste välja bort andra kurser, gör att det blir lättare att strunta i behörigheten. Ett illustrativt exempel är att endast 26,2 procent av eleverna på bygg- och anläggningsprogrammet som fick examen våren 2014 hade läst in behörighet till högskolan. Året innan hade 78,2 procent av byggeleverna med slutbetyg högskolebehörighet.

Gymnasieskolans yrkesprogram spelar en viktig roll för att svenska företag ska kunna rekrytera kompetenta medarbetare. När intresset för att gå yrkesutbildningar sjunker blir det svårare att hitta rätt personer att anställa. Företrädare för näringslivet vittnar om att alltför många företag misslyckas med sina rekryteringar för att det saknas människor med rätt kvalifikationer. Dessutom kräver en modern arbetsmarknad en bred bas av grundläggande kunskaper.

Samtidigt som företagen har svårt att rekrytera har vi i Sverige en alldeles för hög arbetslöshet, i synnerhet en för hög ungdomsarbetslöshet. Att stärka yrkesprogrammen och att göra dem mer attraktiva för ungdomar är en av den här regeringens viktigaste prioriteringar för gymnasieskolan. Genom att ge alla yrkesprogram behörighet för vidare studier får eleverna möjlighet att välja – plugga vidare direkt efter studenten, plugga vidare efter att ha jobbat några år, eller aldrig plugga på högskola eller universitet. Inget val är bättre än det andra, men valfriheten ska vi inte lura våra unga på.

Aida Hadzialic (S)

Gymnasie- och kunskapslyftsminister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

I vår skola ska ingen behöva halka efter

Publicerad 03 juli 2015 Uppdaterad 03 juli 2015

Dagens Samhälle 27/4 2015

De skolsystem i världen som är mest jämlika har också högst kunskapsresultat. En jämlik skola som ger alla elever samma livschanser är därför inte bara rätt, det är också smart.

Den svenska skolan står inför stora utmaningar. Internationella kunskapsmätningar visar att kunskapsresultaten har sjunkit dramatiskt. Förra sommaren lämnade mer än 12 000 elever grundskolan utan behörighet till gymnasiet. Samtidigt har skillnaderna mellan skolor och elever ökat – skolan har blivit allt mer ojämlig. Om vi inte vänder den här utvecklingen riskerar vi att förlora en del av det som gör oss stolta över Sverige.

Utbildning är hjärtat i det jämlika samhället. Genom att stärka skolan säkrar vi inte bara framtidens kunskapsintensiva jobb och tillväxt, vi skapar också ett samhälle där varje ung människa får möjlighet att forma sin egen framtid. Vi vet att den som inte har en gymnasieutbildning riskerar att få det tufft på arbetsmarknaden. Därför är det vår uppgift att skapa förutsättningar för att alla elever, genom hela utbildningssystemet, får det stöd och den stimulans de behöver för att nå sin fulla potential och klara målen i skolan.

Den nationella skolpolitiken har de senaste åren präglats av ett högt reformtempo och brist på långsiktighet. De förändringar som har genomförts har ofta varit slarviga och saknat förankring i både forskning och skolans profession. Nu har vi chansen att göra andra prioriteringar och fokusera på det som skolan verkligen behöver.

I dag måndag och i morgon tisdag samlas socialdemokratiska skolpolitiker från hela landet för att ta ett samlat grepp om skolan. Oavsett vilken nivå vi befinner oss på, i en kommun, i riksdag eller regering, måste vi att göra vad

som krävs. Alla elever, från förskolan till gymnasiet, ska gå i en bra skola, där elever blir sedda och där lärare har förutsättningar att göra ett bra jobb. Vår skolpolitik har tre tydliga fokus:

1. Tidiga insatser och mindre klasser. I en socialdemokratisk skola ska ingen elev lämnas efter eller hållas tillbaka. Med fler lärare, speciallärare och specialpedagoger i lågstadiet kan små problem lösas innan de hinner växa sig stora och ingen elev behöver halka efter. Regeringen investerar redan i år två miljarder kronor till fler anställda i lågstadiet, så att stora klasser kan bli mindre och så att lärarna får mer tid med varje elev.

2. Investeringar i skickliga och engagerade lärare. Forskning visar att skickliga lärare gör den enskilt största skillnaden för elevers kunskapsresultat. Därför vill vi stärka lärarkåren med mindre administration, mer tid för eleverna och höjda löner. Från och med nästa år kommer regeringen, i dialog med lärarfacken och arbetsgivarna, investera tre miljarder kronor på årsbasis i höjda lärarlöner kopplat till kompetens. Med en rödgrön majoritet i Sveriges kommuner och landsting finns det nu bättre förutsättningar att genomföra förändringar som verkligen har betydelse för skolans personal.

3. Jämlik skola. De skolsystem i världen som är mest jämlika har också högst kunskapsresultat. En jämlik skola som ger alla elever samma livschanser är därför inte bara rätt, det är också smart. Regeringen tar nu viktiga steg för att stärka alla elevers möjlighet att nå gymnasiekompetens och därigenom förbättra chanserna på arbetsmarknaden. Vi vill ge stöd till skolor med tuffast förutsättningar och läxhjälp till alla barn som behöver det. Sen ska skolans resurser gå till eleverna – inte till bolagens vinster.

Med en långsiktig skolpolitik som har fokus på dessa reformer kan vi vända utvecklingen i skolan. Det är vår uppgift att i kommuner, riksdag och regering verka för att göra det möjligt.

Aida Hadzialic, gymnasie- och kunskapslyftsminister (S)

Lena Hallengren, riksdagsledamot (S), ordförande i riksdagens utbildningsutskott

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Alla unga behöver gå i gymnasiet

Publicerad 03 juli 2015 Uppdaterad 03 juli 2015

Svenska Dagbladet 19/3 2015

Att över huvud taget ha en gymnasieutbildning är sannolikt det viktigaste för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. På torsdagen tillsätter jag en särskild utredare, med ett brett uppdrag att analysera och föreslå åtgärder för att säkerställa en attraktiv gymnasieutbildning för alla, skriver gymnasieminister Aida Hadzialic (S).

Att ha en gymnasieutbildning har i det närmaste blivit en förutsättning för att få jobb. Den som inte har en gymnasieutbildning löper mer än dubbelt så stor risk att bli arbetslös som den som har en sådan. Dagens arbetsliv präglas av en oerhört snabb förändringstakt. Andelen jobb som inte kräver en formell utbildning har minskat drastiskt.

Den som inte klarar sina gymnasiestudier, riskerar att långvarigt hamna utanför arbetsmarknaden och har svårt att ta sig tillbaka till utbildning. Bland unga mellan 15 och 24 som varken studerar eller arbetar har mer än hälften aldrig någonsin haft ett jobb. Och ju längre en person står utanför både arbetsmarknaden och utbildningsväsendet, desto svårare blir det att komma tillbaka.

Utbildning är också viktigt i sig. Att ha en gemensam kunskapsbas ökar den enskildes möjligheter att aktivt delta i samhällslivet och att fullt ut kunna utnyttja sitt medborgarskap. Genom att få fler att klara gymnasiet fördelas möjligheten till deltagande i samhället mer jämlikt.

Risken att hamna utanför är inte jämlikt fördelad, utan följer de strukturer som finns i samhället i stort. Unga med lågutbildade föräldrar, unga med utländsk bakgrund och unga pojkar har högre risk att hamna utanför och har svårare att ta sig tillbaka. Lyckade gymnasiestudier är ett tydligt sätt att minska både dessa skillnader och att minska risken att hamna utanför.

I rapporten "Education at a Glance" för 2014, konstaterar OECD att de med lägst utbildning utsätts för högst risk för arbetslöshet eller att helt slås ut från arbetsmarknaden. För att skapa en inkluderande arbetsmarknad är det centralt att minska andelen av befolkningen som saknar gymnasial utbildning. På så sätt blir målet att alla ska fullfölja gymnasiet inte bara en av regeringens högst prioriterade frågor inom utbildningspolitiken, utan också ett viktigt mål för att klara målet om lägst arbetslöshet i EU år 2020.

På torsdagen tillsätter jag en särskild utredare, med ett brett uppdrag att analysera och föreslå åtgärder för att säkerställa en attraktiv gymnasieutbildning för alla. I uppdraget sätter regeringen upp målet att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning.

Då ungefär en fjärdedel av de som börjar gymnasiet, inte klarar av att fullfölja studierna efter fyra år (SOU 2013:13, sid. 85), kommer det att krävas stora insatser för att uppnå det målet. Avhopp från gymnasieskolan har ett tydligt samband med bristerna vi vet finns i grundskolan. Elever som kommer till gymnasiet med bristande kunskaper, löper större risk att inte klara gymnasiet. Därför måste de åtgärder utredaren föreslår läggas bredvid de övriga satsningar på skolan som regeringen gör, exempelvis tidiga insatser och höjda lärarlöner. Den särskilda utredarens uppdrag är att titta specifikt på vad som kan göras i gymnasieskolan. Bland annat kommer utredaren att titta på hur stödet till elever som särskilt behöver det kan stärkas. Hen kommer också att se över vissa av bestämmelserna kring gymnasiesärskolan och hur de fem introduktionsprogrammen kan utvecklas.

Viktigast tror jag är signalen att vi inte ger upp om våra unga. Samhället måste ta ett större ansvar för att få alla att klara gymnasiet och inte bara möta unga som är på väg ut med en axelryckning. Vi kan inte lura de unga att de klarar sig utan en gymnasieutbildning, det vore ett stort svek.

Att över huvud taget ha en gymnasieutbildning är sannolikt det viktigaste för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Men att ha gått en yrkesutbildning bidrar till en snabbare övergång till arbetslivet. En viktig orsak till att yrkesprogram bidrar till en snabbare etablering på arbetsmarknaden, är att de ofta innehåller en större andel arbetsplatsförlagt lärande (APL) i utbildningen. Det ökar även sannolikheten att det första jobbet är ett fast jobb och att det tydligare matchar utbildningens innehåll. Yrkesprogrammen spelar även en viktig roll för att försörja strategiskt viktiga branscher med rätt kompetens.

Därför är det olyckligt att intresset för att läsa yrkesprogram på gymnasiet

minskat stadigt de senaste åren. Fram till 2008 var det en svagt positiv trend, men därefter har intresset sjunkit. Den negativa trenden tog fart ordentligt 2011, när den borgerliga regeringen gjorde om gymnasieskolan och gjorde så att yrkesprogrammen inte längre ger grundläggande behörighet till högskolan. Skolverket pekar ut just högskolebehörigheten som en trolig orsak.

Utredaren kommer därför också att få i uppgift att analysera och föreslå hur alla program på gymnasiet ska kunna ge grundläggande behörighet till högskolan. Vår förmåga att skapa fler och bättre jobb och finansiera vår välfärd kommer att avgöras av hur väl vi förmår utbilda arbetskraften genom hela yrkeslivet. Utbildningssystemet ska inte ha några återvändsgränder. Genom att ta bort den grundläggande högskolebehörigheten från yrkesprogrammen, skapade den förra regeringen ett utbildningssystem med tydligare återvändsgränder.

Skolan har under de senaste åren varit utsatt för ett enormt reformtryck, som gjort att elever, lärare och annan skolpersonal fått fokusera på annat än kunskapsresultaten. I arbetet med att förbättra svensk skola, kommer vi att tydligt utgå från forskning och beprövad erfarenhet. Tiden är förbi när professionens kunskaper förbises och reformer byggs på kortsiktiga gissningar.

Goda resultat och utbildningsframgångar kan inte lagstiftas fram, utan kräver att de unga tar sitt ansvar för att klara skolan. Men för att alla unga ska kunna förverkliga sin fulla potential kan vi inte vända dem ryggen, vi måste investera i dem och ge dem de förutsättningar som krävs.

AIDA HADZIALIC (S)

Gymnasie- och kunskapslyftsminister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Sverige behöver ett kunskapslyft

Publicerad 03 juli 2015 Uppdaterad 03 juli 2015

Dagens Arena 18/12 2014

Regeringens ambition är tydlig. Det behövs ett större kunskapslyft som ger fler människor trygghet och samhället den arbetskraft som efterfrågas, skriver gymnasie- och kunskapslyftsministern.

Sverige ska ha ett näringsliv som står sig starkt i den globala konkurrensen. För detta ska vi ha världens bästa skola. Skolan ska förbereda unga människor för att både ta framtidens jobb och att skapa dem. Skolan ska vara en plats där nya idéer får utvecklas och som ger elever verktyg att förverkliga dem.

Vårt mål som regering är att Sverige ska ha den lägsta arbetslösheten i EU till 2020. För att nå dit räcker det inte med jobbskapande på genomsnittliga nivåer och den kunskapsnivå som vi nu har i befolkningen. Det krävs framtidsinriktade investeringar under lång tid både i jobb och i utbildning.

Dagens arbetsliv präglas av en allt snabbare förändringstakt där jobb omsätts i snabb takt och där branscher, arbeten och yrkesroller ständigt omformas. När de enkla arbetena försvinner ökar kraven på kunskaper och kompetens för de arbetstillfällen som tillkommer. Förändringstakten inom arbetslivet leder dessutom till att många kommer att behöva byta karriär och arbetsområde, kanske flera gånger under sitt arbetsliv.

Ett större kunskapslyft, som omfattar ett större antal platser på komvux, yrkeshögskola, folkhögskolorna och inom den högre utbildningen, är därför en nödvändig del av dessa investeringar. För att kunskapslyftet ska lyckas är det viktigt att det anknyter till de utbildningsinsatser som redan idag görs i partsystemet mellan fack och arbetsgivare. Den svenska partsmodellen är en stark konkurrensfördel för Sverige. Kan vi skapa bättre förutsättningar för trygghet i omställningen leder det också till ökad flexibilitet.

För att diskutera dessa frågor och vårt gemensamma ansvar har jag i dag bjudit in arbetsmarknadens parter till en hearing om hur ett framtida kunskapslyft, som även inbegriper parternas ansvar och bidrag, ska kunna utvecklas.

Tyvärr ser vi att, även om Sverige har en stolt tradition som konkurrenskraftig kunskapsnation, det i dag finns flera skäl till oro. Resultaten för svenska grundskoleelever sjunker jämfört med andra länder och jämfört med tidigare resultat.

Allt för många lämnar gymnasieskolan i förtid eller med ofullständiga betyg. Gymnasieskolans yrkesutbildningar har allt för få sökande och de som går dessa utbildningar får allt för sällan jobb efter genomförd utbildning. Vuxenutbildningen behöver byggas ut för att motsvara de nya kraven på en ständigt föränderlig arbetsmarknad.

En skola som fungerar är en förutsättning för att vårt näringsliv ska kunna försörjas med kvalificerad och välutbildad arbetskraft. Om kompetensförsörjningen brister blir Sverige mindre attraktivt för både inhemska och internationella företag vilket riskerar att vår tillväxt blir lidande. Utbildning är också nödvändigt för att upprätthålla ett demokratiskt samhälle där alla ges förutsättningar att göra sin röst hörd.

De senaste decennierna har utvecklingen på arbetsmarknaden varit dramatisk. Andelen jobb som inte kräver en formell utbildning har minskat drastiskt. Gymnasial utbildning har i det närmaste blivit en förutsättning för att få ett arbete och ett kvitto på att man är anställningsbar. Personer med kort utbildning har förlorat jobbet i högre grad i kriser och har betydligt svårare att komma tillbaka till arbetsmarknaden igen.

Vi måste därför säkerställa att merparten av alla unga ges förutsättningar att fullfölja gymnasiet. I dag går de allra flesta ungdomar, ca 99 procent, vidare från grundskolan till gymnasieskolan men alltför många avbryter utbildningen under det första eller andra studieåret. Samhället och skolan behöver ta ett större ansvar för att eleverna ska uppnå kraven för gymnasieexamen och de unga ska veta att de behöver slutföra sin utbildning. Regeringen planerar därför att låta en utredare analysera möjliga åtgärder för att alla ungdomar som inte fyllt 18 år ska gå en gymnasieutbildning.

Gymnasieskolan ska förbereda för högre studier eller leda till jobb och företagande. Yrkesprogrammen ska matcha arbetsmarknadens behov av arbetskraft och rusta individerna för en föränderlig ekonomi och ett

kunskapsintensivt samhälle. Matchningen bör lösas i nära samverkan med arbetsmarknadens parter.

Utbildningssystemet kan, och bör, också underlätta för nyanlända. Tiden från uppehållstillstånd till jobb är ofta allt för lång. I allt högre grad kommer en fungerande arbetsmarknadspolitik att ställa ökande krav på antalet platser i vuxenutbildningen. Detta var något vi satsade stort på i vår budgetproposition i höstas men som något som de borgerliga partierna och SD röstade bort. Vi kommer fortsätta att prioritera utbildning även framöver.

I ett väl fungerande kunskapssamhälle kan den enskildes tillgång till och behov av utbildning inte bara gälla barn- och ungdomsåren. Framöver kommer vår förmåga att skapa fler och bättre jobb och finansiera vår välfärd att avgöras av hur väl vi förmår utbilda arbetskraften genom hela yrkeslivet. Utbildningssystemet ska inte ha några återvändsgränder. Genom hela livet ska det finnas möjlighet att utbilda sig, vidareutbilda sig och bilda sig.

Regeringens ambition är tydlig. Det behövs ett större kunskapslyft som ger fler människor trygghet och den arbetskraft som efterfrågas av företag och välfärdssektorn. Dagens hearing med arbetsmarknadens parter är ett första steg på denna väg.

Aida Hadzialic, gymnasie- och kunskapslyftsminister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Så förstärker vi ungdomspolitik

Publicerad 03 juli 2015 Uppdaterad 03 juli 2015

Dagens Arena 12/2

Ungas villkor och möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden är en av våra viktigaste framtidsfrågor. Regeringen kommer ha ett tydligt fokus på ungdomspolitik.

Unga som är i början av sitt vuxenliv behöver, liksom alla andra vuxna, ett jobb att gå till och en egen bostad. Alltför många unga vuxna saknar detta. Att ha en sådan grund att stå på är viktigt för såväl ungas egen frihet som för välfärden och den ekonomiska tillväxten i stort. Ett av den här regeringens viktigaste mål är att antalet arbetande och arbetade timmar ska öka så att Sverige har lägst arbetslöshet i EU senast 2020.

Som en viktig del i att uppnå denna målsättning förstärker vi nu ungdomspolitik och riktar in den på ungas etablering i arbets- och samhällslivet. Ungdomar är olika. De har olika kön och olika social bakgrund. De är födda i Sverige och de har precis flyttat hit. De är uppväxta i bruksorter och i storstädernas förorter. Men trots sina inbördes skillnader, finns det saker som förenar just utifrån att de är ungdomar.

Ungdomar är generellt sett mer beroende av vuxna och av det offentliga än vuxna inte minst då väldigt många studerar. För en stor del av de unga är boendemöjligheterna direkt beroende av föräldrarnas ekonomiska situation och på arbetsmarknaden är det ofta unga som först drabbas när ekonomin stannar in och situationen blir tuffare.

Men det som framför allt förenar ungdomar är att de befinner sig i en fas där barndomen övergår i vuxenliv. En fas där en ung person successivt formas, frigör sig från sina föräldrar och etablerar sig i samhället. För att det ska vara möjligt måste flera pusselbitar finnas på plats.

En av de viktigaste faktorerna för att kunna etablera sig i samhället är att ha

ett jobb och en egen försörjning. Ett jobb ger inte bara en lön att leva på, det ger även större möjligheter att frigöra sig själv som individ och att forma ett självständigt liv. Man kan skaffa en egen bostad, man kan välja att resa fritt och man kan själv bestämma över sin egen fritid. Tyvärr är arbetslösheten bland unga alldeles för hög och allt för många vägras därmed möjlighet att fullt ut bli en självständig del av samhället.

Som ett sätt att stärka arbetet mot ungdomsarbetslösheten, beslutar regeringen i dag om en ny instruktion till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF, f.d. Ungdomsstyrelsen). Instruktionen ger MUCF uppdraget att bidra till ungdomars etablering i arbets- och samhällslivet utifrån ungdomars olika förutsättningar och levnadsvillkor.

Ungas villkor och möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden är en av våra viktigaste framtidsfrågor. Långvarig arbetslöshet är förödande, både för individen och för samhället. Att drabbas av detta som ung kan sätta spår för livet.

Målen med ungdomspolitikerna är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Vi vet att en förutsättning för att uppnå dessa mål är att faktiskt ha ett jobb att gå till. Att vara arbetslös innebär såväl sämre levnadsvillkor som sämre möjligheter att påverka både det egna livet och samhällsutvecklingen. Det här inser naturligtvis de unga själva. I Ungdomsstyrelsens rapport Unga med attityd (2013) svarar 69 procent av de svarande mellan 20 och 24 år att ett fast arbete är mycket viktigt eller till och med allra viktigast.

Ungdomspolitikerna har tidigare varit ett ganska undanskymt politikområde. Genom att tydligare fokusera ungdomspolitikerna mot ungas etablering får fler unga möjlighet att bli fria, starka individer.

Aida Hadzialic, gymnasie- och kunskapslyftsminister (S)

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Grattis till studenten och framtiden

Publicerad 03 juli 2015 Uppdaterad 03 juli 2015

Hallandsposten 12/6 2015 "I dessa examenstider minns gymnasie- och kunskapslyftsminister Aida Hadzialic (S) när hon sprang ut från Sannarp."

Debatt HP 12/6. De senaste veckorna har mina Facebook- och Twitterflöden fyllts av bilder på glada människor som går på studentbaler, som har sittningar och som provar studentmössor. Ute på gatorna är det fullständigt omöjligt att missa alla pickuper, släpkärror och lastbilar fulla av studenter som firar.

Glädjen är stor, vilket inte är särskilt märkligt. I dagarna tar tiotusentals unga studenten. Det är fint och verkligen något att fira. Man har tagit sig igenom tre år på gymnasieskolan och innan dess nio år i grundskolan. Man har livet framför sig.

Så till alla er som kommer att ta eller redan har tagit studenten vill jag bara säga grattis.

I år är det snart tio år sedan jag själv tog studenten, på Sannarpsgymnasiet i Halmstad. Även om det var mulet den dagen, så har jag väldigt soliga minnen från den. Att få springa ut tillsammans med mina vänner, bland dem några av mina bästa vänner, och att tillsammans med dem få känna stolthet över att vi klarat det var stort. Väldigt stort.

Jag vill att alla unga ska få känna den här glädjen, men tyvärr är det alldeles för många som inte får det. Drygt 20 procent klarar inte sina gymnasiestudier. Det är alldeles för många för ett land med högt ställda ambitioner som Sverige. En av regeringens främsta prioriteringar är därför att alla unga ska klara av gymnasieskolan. Inte bara för att fler människor ska få uppleva festen och glädjen som det innebär att ta studenten, utan även för att fler människor ska kunna få möjlighet till egen försörjning och

självständighet. För en gymnasieexamen betyder bättre anställningsbarhet och därmed chans till jobb – och naturligtvis att dörren till högre studier vid universitet och högskolor öppnas.

Och många av er kommer nu att göra just detta. Börja jobba eller plugga vidare. Andra kommer att resa och fundera på vad ni vill. De flesta kommer vilja ha någonstans att bo.

Därför hoppas jag att några av sakerna som regeringen gör nu kommer att glädja er och skapa framtidstro. Bland annat att det ska bli fler utbildningsplatser på universiteten och högskolorna, yrkeshögskolan och folkhögskolorna och att pengar avsätts för att bidra till byggande av hyresrätter.

Avslutningsvis vill jag önska er alla en glad sommar, hoppas att ni får vara lite lediga i alla fall och lycka till med vad ni än företar er i framtiden.

Men framför allt vill jag återigen säga, grattis.

Aida Hadzialic (S), gymnasie- och kunskapslyftsminister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Så får vi ner arbetslösheten bland unga

Publicerad 26 juni 2015 Uppdaterad 26 juni 2015

Dagens Samhälle Debatt, 26 juni 2015. En av regeringens enskilt viktigaste uppgifter är att få ner arbetslösheten bland ungdomar. Genom att nu förstärka arbetet med att få unga som hamnat utanför att komma tillbaka till arbete och studier ska vi komma närmare det målet.

För att vi människor ska kunna ta oss framåt, måste vi våga drömma. Människors drömmar kan se olika ut och vara olika högtflygande, men vi måste våga tro på att vi kan forma de liv vi själva vill ha. Politikens roll är att ge fler människor möjlighet att förverkliga sina drömmar men också att ge människor verktygen att våga tänka större.

Som ansvarig för ungdomspolitikerna ser jag det som min främsta uppgift att förbättra ungas möjligheter att få ett jobb, stärka deras möjligheter att påverka samhällets utveckling och därmed kunna känna en större tro på framtiden.

I våras var jag i Göteborg och besökte Angeredsgymnasiet. Där träffade jag en kille, duktig och driven student med bra betyg, som sa att han skulle bli bussförare när han slutat skolan. När jag frågade varför han inte ville plugga vidare, svarade han att hans far och alla kring honom var bussförare så det var det han skulle bli. Vi behöver fler som vill bli bussförare, men när en ung människa känner att det är det enda han kan bli, bara för att alla runt omkring honom är det, så har vi skapat ett samhälle som hindrar människor från att just drömma.

Drömmar växer sig starkare när människor känner att det finns en chans att

de kan förverkligas. För att fler ska våga drömma stort måste vi ha ett samhälle där människor känner att de får vara delaktiga. En viktig förutsättning för att människor, inte minst unga, ska känna så är att de kommer in på arbetsmarknaden.

I dag har vi en alarmerande hög arbetslöshet och alldeles för många unga har svårt att få ett jobb. Särskilt utsatt är den grupp unga som varken arbetar eller studerar. Att långsiktigt stå utanför arbete och studier har betydande konsekvenser för såväl individen som för samhället.

En av den här regeringens enskilt viktigaste uppgifter är att få ner arbetslösheten bland unga. För att fler unga ska kunna få sitt första jobb, prioriterar regeringen en näringspolitik för fler och växande företag, investerar i ett nytt kunskapslyft och har bland annat infört så kallade traineetjänster där unga arbetslösa får kombinera anställning med yrkesutbildning. Men en generell politik för att unga ska få jobb når tyvärr inte alla och vi måste därför föra en politik som särskilt riktar sig direkt till de som står längst ifrån arbetsmarknaden. Ofta är det de unga som alldeles för länge stått utanför arbete och studier.

Den här veckan påbörjar regeringen den nationella samling för unga utanför som statsministern aviserade i sitt tal under första maj. En viktig del i arbetet kommer vara att få myndigheter, kommuner, frivilligorganisationer, näringslivet och andra aktörer att jobba tillsammans så att ingen ung hamnar utanför.

Redan i dag pågår mycket arbete som riktar sig till gruppen unga som varken arbetar eller studerar. För att arbetet med unga utanför ska vara framgångsrikt måste vi arbeta brett och inte fastna i traditionella uppdelningar.

Den samordnare som regeringen beslutat om kommer bland annat att ha i uppgift att strategiskt främja förbättrad samverkan mellan myndigheter, kommuner, landsting och organisationer på nationell, regional och lokal nivå kring insatser för unga som varken arbetar eller studerar. Det är av stor vikt att det arbete som sker inom bland annat arbetsmarknads- och utbildningspolitiken kompletterar varandra.

Vi behöver mer kunskaper om de insatser som riktar sig mot unga som varken arbetar eller studerar. Vi behöver veta, om de faktiskt hjälper dessa unga tillbaka i arbete eller studier och hur insatser ska utformas för att ha störst effekt.

Samordnaren ska även främja erfarenhetsutbyte mellan olika aktörer och tillsammans med dessa stärka kvaliteten i det arbete som görs för att få tillbaka unga i arbete och studier. Dessa kunskaper och erfarenheter ska redovisas till regeringen tillsammans med förslag på hur ett samordnat stöd för den här gruppen fortsättningsvis ska vara utformat.

Att en ung människa varken har arbete eller studerar är ett misslyckande för samhället. Därför måste vi även arbeta preventivt, för att unga inte ska hamna i den typen av situation och det utanförskap det medför. Här vet vi att skolans roll är viktig.

Många av dem som hamnar utanför arbete och studier saknar fullständig gymnasieutbildning och har en skolgång som i allt för stor utsträckning präglats av misslyckanden. Det långsiktiga arbetet här handlar om att få fler att klara såväl grund- som gymnasieskolan. Gör de det kan de stå starkare när de tar klivet ut i arbets- och vuxenlivet.

De utbildningskontrakt regeringen inför i och med vårbudgeten, ger unga utan gymnasieutbildning möjlighet att parallellt med arbete eller praktik fullfölja sina studier och därmed få en bättre ställning på arbetsmarknaden.

För att människor inte ska hamna utanför arbete och studier, måste de ha anledning att känna en tro på sin egen framtid. Genom att ge fler unga känslan av att de kan nå sina drömmar, kan också fler inspireras att lägga ner det arbete som krävs för att klara sina studier.

Killen jag träffade när jag besökte Angeredsgymnasiet var en av anledningarna till att skolan tillsammans med arbetsgivare i Göteborg startade Angeredsutmaningen. Genom att erbjuda praktikplatser runt om i Göteborg, hjälper företag och offentliga arbetsgivare på ett väldigt konkret sätt till att ge ungdomarna en bredare bild av hur deras framtid kan se ut. Just den här killen fick praktikplats på en kommunikationsbyrå och funderar nu på att utbilda sig för att kunna jobba med något liknande i framtiden.

Den här typen av initiativ och samarbeten sker runt om i landet. Det är initiativ som får fler ungdomar att drömma om en ljusnande framtid och som får inspiration att avsluta sina studier. Samordnarens roll blir att se till att den här typen av initiativ kan spridas till fler platser i landet och på ett bättre sätt gå hand i hand med det arbete som redan sker i myndigheter, företag och bland det civila samhällets organisationer.

Min uppgift som ansvarig för ungdomspolitikerna är se till att ungas etablering

i arbets- och samhällslivet förbättras. Genom att nu förstärka arbetet med att få unga som hamnat utanför att komma tillbaka till arbete och studier kan vi tillsammans komma närmre det målet.

Aida Hadzialic, gymnasie- och kunskapslyftsminister (S)

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Kunskapslyft för hela livet hjälper fler att byta bana

Publicerad 25 juni 2015 Uppdaterad 25 juni 2015

Göteborgs-Posten Debatt, 23 juni 2015. För att nå EU:s lägsta arbetslöshet till 2020 satsar vi nu på att ge människor större möjlighet att byta bana. Fler utbildningsplatser inom universitet, högskolor, komvux och yrkesvux främjar det livslånga lärandet, skriver Aida Hadzialic (S), gymnasie- och kunskapslyftsminister

Sverige har länge setts som en kunskapsnation, ett land som står för innovationer, nytänkande och högt kvalificerad arbetskraft. För att fortsätta vara en kunskapsnation och stå stadigt i den globala konkurrensen krävs en kraftigt utbyggd vuxenutbildning. Vårbudgeten som antogs i riksdagen tidigare i juni, med drygt cirka 6500 nya utbildningsplatser följande halvår, är början på ett stort lyft för det livslånga lärandet.

Välfärden står inför nya utmaningar när vår befolkning blir allt äldre. En stor del av de som nu jobbar inom välfärden går i pension och bristen på till exempel vård- och omsorgspersonal är stor. Samtidigt försvinner vissa branscher medan andra branscher kommer till och ny kompetens efterfrågas. För att säkra möjligheten till kompetensförsörjning och omställning måste det vara möjligt för människor att utbilda sig, vidareutbilda sig och omkvalificera sig under hela livet. Regeringen satsar därför på ett kunskapslyft som innebär en stadigvarande investering i fler permanenta utbildningsplatser inom universitet och högskolor, teoretiska kurser inom komvux och praktiska kurser inom yrkesvux samt folkhögskolor. Fler människor får nu möjlighet till utbildning som leder till jobb.

Kunskapslyftet är centralt för regeringens jobbagenda och för att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. En kraftigt utbyggd vuxenutbildning ger

fler möjlighet att fullfölja gymnasiet vilket många gånger är en förutsättning för att få jobb. Arbetslösheten bland människor utan gymnasieutbildning är nämligen mer än dubbelt så hög som bland människor med gymnasial eller högre utbildning. Fler platser på komvux ger fler vuxna möjlighet att fullfölja sin gymnasieutbildning och därmed få de kvalifikationer som krävs för att få jobb.

Fånga in dem som haft det svårt

Mer riktade investeringar som till exempel utbildningskontraktet ger unga möjligheten att läsa klart gymnasiet varvat med till exempel praktik. Kunskapslyftet innehåller även folkhögskolor som med sin speciella pedagogik kan fånga in dem som av olika anledningar haft svårt att klara skolan. Folkhögskolornas studiemotiverande och allmänna kurser ger unga, som kanske gått in och ur gymnasieskolan flera gånger, möjligheten att klara sin gymnasieutbildning.

Men kunskapslyftet ska förutom att ge personer utan gymnasieutbildning och arbetslösa möjligheter att omkvalificera sig, också erbjuda fler vägar för större grupper. Genom att satsa på vuxenutbildningen får även personer som redan har ett jobb eller en utbildning bättre möjligheter att kunna omskola sig till ett nytt yrke, vidareutbilda sig för bättre karriärmöjligheter och bilda sig för ökade möjligheter i samhället. På det sättet skapas möjligheter för människor att följa sina drömmar och jobbkedjan som startas gör att rätt kompetens finns på rätt plats.

Fattas rätt kompetens

För det finns jobb att få. Samtidigt som arbetslösheten i dag är hög ligger antalet lediga jobb på en historiskt hög nivå. Att var femte rekryteringsförsök trots det misslyckas på grund av brist på rätt kvalificerad arbetskraft, samtidigt som nästan 400 000 människor går utan arbete, är en ohållbar situation. Insatser för att matcha utbildningar mot arbetsmarknadens behov behövs och rekryteringsgapet måste slutas. Här är yrkeshögskolan ett mycket bra verktyg. Utbildningarna utformas tillsammans med arbetslivet och nio av tio har jobb ett år efter avslutad utbildning, ofta på den praktikplats som ingår i yrkeshögskolans utbildningar.

För den som direkt vill utbilda sig till ett yrke erbjuder även yrkesvux som nu utökas, nya möjligheter. Fler kan öka sin anställningsbarhet inom både välfärdsyrken och jobb inom näringslivet där det råder stor brist på

arbetskraft idag och där det kommer att behövas ännu mer personal framöver.

Oppositionen bromsar

Tyvär bromsade den borgerliga oppositionen, med stöd av SD, våra satsningar på kunskapslyftet i höstas. Satsningar på högskolor, folkhögskolor och komvux/yrkesvux återkommer vi med redan nu i vårbudgeten och så fort vi har möjlighet, från och med höstbudgeten, tar vi nya tag även med yrkeshögskolan.

I utformningen av kunskapslyftet, med syfte att ge människor jobb och arbetslivet efterfrågad arbetskraft, är det självklart för oss att vi för en tät dialog med arbetsmarknadens parter. Vi inledde därför samtal med såväl näringslivsrepresentanter som fackliga företrädare och Sveriges kommuner och landsting redan i höstas och dessa kommer att återupptas efter sommaren.

Regeringens politik syftar till att fler ska få jobb och framtidstro. Vi vill investera i människors kompetens för en föränderlig ekonomi och ett kunskapsintensivt samhälle. Genom vårbudgeten tar vi nu ett första steg till ett nytt kunskapslyft för Sverige.

Aida Hadzialic (S)
Gymnasie- och kunskapslyftsminister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Lärarkrisen är djupt oroande

Publicerad 15 april 2015 Uppdaterad 28 april 2015

Expressen Debatt 15 april 2015 Mer än 65 000 behöriga lärare beräknas saknas år 2025. Därför satsar vi 450 miljoner kronor på 6000 utbildningsplatser på lärarutbildningen. Det är en ökning årligen med närmare 2000 nybörjarplatser för special-, grund- och förskollärare, skriver Gustav Fridolin, Helene Hellmark Knutsson och Aida Hadzialic.

Nyligen redovisade Lärarförbundet siffror från SCB som visar att lärarbristen riskerar att bli större än vi trott. Mer än 65 000 behöriga lärare beräknas saknas år 2025. Det gör oss djupt oroade. Vi vet att duktiga lärare är det viktigaste verktyget för att nå kunskapsmålen.

Regeringen har som tydlig ambition att förbättra resultaten i den svenska skolan. Här är lärarna helt centrala. Ett starkt läraryrke med skickliga lärare är vägen framåt för att stärka resultaten i skolan.

Därför har regeringen påbörjat en omfattande nationell samling för läraryrket. Den kommer bland annat innehålla medel för höjda lärarlöner, bättre kvalitet på lärarutbildningen och utökade möjligheter för lärare att få kompetensutveckling.

Regeringen föreslår också en utökning av antalet utbildningsplatser på lärarutbildningen. Fullt utbyggd kommer satsningen 2019 att uppgå till cirka 450 miljoner kronor per år, och omfatta ungefär 6000 utbildningsplatser. Det råder en brist på speciallärare och specialpedagoger, och därför satsar regeringen på en ökning med sammanlagt 300 nybörjarplatser årligen inom dessa utbildningar. Antalet nybörjarplatser på grundlärarutbildningen ska öka med 700 platser årligen. Vidare satsar regeringen på 800 nybörjarplatser årligen på förskollärarutbildningen.

En satsning på höjda lärarlöner som stärker yrkets attraktivitet kan på sikt bidra till att förbättra resultaten i skolan. Regeringens avsikt är att i budgetpropositionen för 2016 tillföra resurser som ska leda till höjda lärarlöner. Under förutsättningen att berörda parter tar ansvar för att påtagligt prioritera höjda lärarlöner kan resurser tillföras motsvarande 3 miljarder kronor på årsbasis. Det är utgångspunkten för de samtal vi nu för med skolans parter, där vi tillsammans ska komma överens om hur satsningen ska utformas. En given utgångspunkt är att svensk lönebildning ska skötas av de förhandlande parterna på arbetsmarknaden.

Lärares möjligheter att utveckla sin kompetens även under yrkeslivet måste stärkas. Enligt den internationella undersökningen TALIS från 2013 deltar svenska lärare i kompetensutvecklande aktiviteter i mindre utsträckning än sina kolleger i andra länder.

Känslan av och vetskapen om att man kan utvecklas i sitt yrke, tror vi är en viktig dragningskraft för att få fler att välja läraryrket. Därför vill regeringen satsa på kompetensutveckling för lärare, i både grund- och gymnasieskolan samt SFI. För SFI-lärare finns satsningar, dels på insatser för att få fler SFI-lärare som det i dag råder stor brist på, dels på kompetensutveckling i svenska som andraspråk. I vårbudgeten finns 15 miljoner avsatt för i år och 100 miljoner årligen därefter. I höstas föreslog regeringen även 200 miljoner för att kompetensutveckla lärare och förskolepersonal. Dessa medel var fördelade både på såväl pågående insatser som på insatser som regeringen avser att återkomma med.

Samtidigt som vi riskerar att stå inför en lärarbrist, vet vi att många nyanlända som kommer till vårt land har yrkesbakgrund som lärare. Att inte ta vara på deras kompetens i skolan är att kasta bort resurser. Elever som kommer i gymnasieåldern, och som får gå gymnasieskolans språkinträdning, har ämneskunskaper med sig sedan tidigare skolgång. För att de snabbt ska kunna komma in i den svenska skolan, måste de få möjlighet att fortsätta utveckla sina ämneskunskaper samtidigt som de lär sig svenska.

Vi vill därför göra det möjligt för människor som kommer hit med en lärarbakgrund att så snabbt som möjligt börja undervisa i de ämnen som de är utbildade för. Det ska ske genom validering och kompletterande utbildning.

Många av de nyanlända lärarna kan tidigt arbeta som studiehandledare, modersmåls lärare eller undervisa i ämnen på sina och elevernas modersmål

på språkintruktionsprogrammen. På så sätt kan nyanlända elever få möjlighet att behålla och utveckla sina kunskaper i skolans olika ämnen samtidigt som de lär sig svenska.

Regeringen har som tydligt mål att förbättra resultaten i den svenska skolan och därigenom ge våra barn en bättre utbildning. Att vi lyckas kommer vara avgörande för hela samhället. Utmaningarna är stora, men vi vet att de går att övervinna genom att investera i konkreta och kunskapsunderbyggda reformer. Därför prioriterar vi att höja läraryrkets status och attraktivitet.

Gustav Fridolin, (MP) utbildningsminister

Helene Hellmark Knutsson, (S) minister för högre utbildning och forskning

Aida Hadzialic, (S) gymnasie- och kunskapslyftsminister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Vi måste bli överens om grunderna för skolpolitiken

Publicerad 05 januari 2015 Uppdaterad 02 april 2015

DN Debatt 5 januari 2015 Samförstånd behövs. Det är tid för ansvar. Vi hoppas att regeringen och Alliansen nu tillsammans kan arbeta för en skolpolitik som ligger fast över val och förankras i forskning och bland skolpersonal, skriver de tre ministrarna vid utbildningsdepartementet Gustav Fridolin, Helene Hellmark Knutsson, Aida Hadzialic.

Med decemberöverenskommelsen finns förutsättningar för ett nytt samtalsklimat i svensk politik. Regering och opposition ska debattera Sveriges vägval, men måste samtidigt vara beredda att komma överens i större och viktigare frågor. I överenskommelsen pekas energi, säkerhetspolitik och pensioner ut som tre frågor för fortsatt och närmare samarbete.

Det är bra, men det finns fler frågor där brett politiskt ansvarstagande skulle vara välkommet. Skolans bästa måste väga tyngre än partitaktik. Elever och lärare förtjänar trygghet och arbetsro. Skolans styrdokument bör inte målas om varje gång det byts färg på regeringen. De borde i stället grundas i en gemensam övertygelse om att varje barn har rätt till de kunskaper man behöver i livet, och formas utifrån modern forskning om hur varje elev kan tillgodogöra sig den kunskapen.

Sverige har här att lära av Finland. Den finska skolan, såsom flera av de andra framgångsrika skolsystemen i världen, kännetecknas av att politiken läggs fram i brett samförstånd och att professionen ges ett stort ansvar. I den djupgranskning av svensk skola som nu genomförs av OECD påtalar man

behovet av detta, att lärarkåren måste ges tillit och förutsättningar att möta skolans utmaningar. Det kräver självklart mycket av lärarkåren, men det kräver lika mycket av oss politiker. Vi måste klara att fokusera på förutsättningarna för lärare och skolledare, snarare än att försöka detaljstyra lärarnas vardag. Vi måste lita till att lärare och skolledare med rätt förutsättningar kan ge varje elev en bra start, snarare än att ständigt riva i nyss genomförda reformer. Och vi måste klara att komma överens om grunderna för skolpolitiken.

I 2014 års val var skolan den allra viktigaste valfrågan. Det var självklart mot bakgrund av utmaningarna vi har. När klockorna ringde för sommarlov 2014 var det fler barn som lämnade nio år i svensk grundskola utan att kunna gå vidare till gymnasiet än någonsin tidigare. Ger vi inte alla barn en bra start går vi som land miste om talanger, vår ekonomiska utveckling hotas, vi kommer misslyckas med att lösa de stora framtidsutmaningarna och klyftor mellan människor kommer att växa.

Samtidigt grävde den heta valdebatten om skolan allt djupare politiska skyttegravar, och det är nu vårt gemensamma ansvar att för skolans bästa försöka ta oss ur dem. Det finns då anledning att konstatera att det växt fram en enighet om behovet av att investera i skolan. Det är välkommet. I den sista budgeten alliansen la fram som regering prioriterade man 62 procent av satsningarna på skattesänkningar och bara två procent på skolan. När den prioriteringen nu ändras görs det i stort i samstämmighet. I den borgerliga budget som gick igenom med Sverigedemokraternas stöd skars i och för sig utgiftsområdet för utbildning ned med en halv miljard 2015 jämfört med regeringens förslag, men genom decemberöverenskommelsen får regeringen möjlighet att tillföra de nödvändiga resurserna i tilläggsbudget och höstbudget för kommande år.

Det finns också flera gemensamma nämnare mellan regering och opposition om vad som nu behöver göras. Regeringen prioriterar tidiga insatser till den elev som behöver extra stöd, satsningar för att öka attraktiviteten i läraryrket och en mer jämlik skola genom mer resurser till de skolor som har de tuffaste utmaningarna. Flera av de investeringar som regeringen föreslagit här har också accepterats av de borgerliga partierna såsom mindre barngrupper i förskolan, fler anställda i skolans tidiga år och ökade resurser till skolor med särskilt tuffa utmaningar. Med decemberöverenskommelsen finns också möjlighet för regeringen att inleda den nödvändiga nationella samlings för läraryrket som vi aviserat, och leva upp till löftet om tre statliga miljarder på årsbasis från 2016 för att parterna ska kunna höja lärares löner.

Samarbetsregeringen har tre utgångspunkter för de förslag vi för fram för skolan:

1. Vi kommer i varje läge att eftersträva brett politiskt stöd för de reformer vi lägger fram. De som arbetar i skolan ska kunna känna trygghet i skolans styrdokument, att det som sägs i dag också gäller i morgon. Då krävs brett politiskt ansvarstagande. Det är tydligt att detta varit en framgångsfaktor för flera av de mest framgångsrika skolsystemen.

2. Stora skolreformer ska vara förankrade bland dem som arbetar i skolan. Det är skolledare och lärare som gör jobbet med att möta varje barn. Det är de som måste leda skolans utveckling. Vår uppgift är att se till att de har förutsättningar för det arbetet. För att lärare och skolledare ska kunna ta ägarskap för skolans utveckling, kan inte reformer drivas igenom över huvudet på dem som arbetar i skolan.

3. Förändringar i skolsystemet ska vara förankrade i modern forskning. Sådant som läroplaner, kursplaner och betygssystem ska inte styras av ideologi, utan utifrån vad vi vet om hur man skapar de bästa möjligheterna för inläring hos varje elev.

Regeringens fokus på tidiga insatser, läraryrkets attraktivitet och en jämlik skola tar avstamp i dessa utgångspunkter. Det står i kontrast till några av de förslag som förts fram i motioner i Sveriges riksdag från de borgerliga partierna. Om de borgerliga till exempel framhåller med att fortsatt vilja genomdriva ännu en förändring av betygssystemet trots att det saknar forskningsstöd, så skulle man behöva göra det med svagt parlamentariskt underlag byggt på Sverigedemokraternas stöd och mot lärarfackens uttalade vilja. Det finns anledning att tvivla på om svenska folket vill att skolpolitiken ska behandlas på det sättet.

Regeringen har här visat på de tre utgångspunkter vi ser som nödvändiga för att säkerställa att reformer i skolan leder till en bättre skolutveckling. Om de borgerliga partierna inte delar någon av utgångspunkterna får man gärna förklara för skolans medarbetare, svenska elever och föräldrar varför man vill göra förändringar i skolan som saknar forskningsstöd eller inte ger rätt förutsättningar för lärare och skolledare. I annat fall hoppas vi att vi kan mötas också i de frågor där vi i dag tycker olika, och tillsammans arbeta för en skolpolitik som ligger fast över val och är förankrad i såväl forskning som bland de som arbetar i skolan.

För utmaningarna i skolan är på riktigt. Alldeles för många lärare upplever

att man inte får den tid man behöver med sina elever. Skolledare ges alldeles för ofta dåliga förutsättningar att utöva pedagogiskt ledarskap. Stödet till elever som halkar efter dröjer upp i årskurserna och problem som hade kunnat mötas tidigt växer och blir alltför stora. Läget är allvarligt. Då är det tid för ansvar, snarare än konflikt.

Gustav Fridolin, utbildningsminister (MP)

Helene Hellmark Knutsson, minister för högre utbildning och forskning (S)

Aida Hadzialic, gymnasie- och kunskapslyftsminister (S)